

ระเบียบกรมป่าไม้

ว่าด้วยการให้ห้องค้การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ สวนป่าที่ปลูกโดยใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๑

โดยที่รัฐบาลเห็นว่าสวนป่าซึ่งมีอยู่แล้วในปัจจุบัน ยังไม่มีการมอบหมายให้หน่วยงานใดเป็นผู้ดูแล และใช้ประโยชน์ที่ชัดเจน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสูญเสียหรือเสื่อมโทรมหรือถูกบุกรุกเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕ กำหนดให้สวนป่าที่ใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ปลูก นอกเขตป่าอนุรักษ์ให้กรมป่าไม้พิจารณาการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษาในเขตสวนป่าเหล่านี้ และหาก กรมป่าไม้เห็นสมควรให้มีการใช้ประโยชน์ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ดังกล่าว ให้ห้องค้การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นผู้ดูแลรักษาและใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่ๆ ไป ฉะนั้น เพื่อให้สวนป่า ที่ปลูกโดยใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ซึ่งปลูกนอกเขตป่าอนุรักษ์มีการดูแลรักษาการใช้ประโยชน์และ การปลูกป่าทดแทนให้ป่าไม้อำนวยผลได้อย่างสม่ำเสมอตลอดไป กรมป่าไม้โดยความเห็นชอบจากรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการให้ห้องค้การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแล รักษา และใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกโดยใช้งบประมาณของกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๑”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับ ระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“สวนป่า” หมายความว่า สวนป่าที่ปลูกโดยงบประมาณของกรมป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และในพื้นที่ป่าไม้ทั่วไปซึ่งอยู่นอกเขตป่าอนุรักษ์

“สวนป่าที่ปลูกโดยงบประมาณของกรมป่าไม้” หมายความว่า สวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกโดยใช้ เงินงบประมาณแผ่นดินประจำปี และเงินนอกงบประมาณทุกประเภท

ข้อ ๕. ให้อธิบดีกรมป่าไม้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ให้เป็นที่สุด

หมวด ๑

การมอบสวนป่าและการดูแลรักษาสวนป่า

ข้อ ๖. สวนป่าที่จะมอบให้ห้องค้การอุตสาหกรรมป่าไม้ใช้ประโยชน์และดูแลรักษาสวนป่าจะต้องมี สภาพและหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๖.๑ สวนป่าที่กรมป่าไม้ไม่มีงบประมาณในการบำรุงรักษาซึ่งมีลักษณะที่ล่อแหลมต่อการ ถูกบุกรุกทำลายสวนป่าและมีความจำเป็นจริงๆ ที่จะต้องให้ห้องค้การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้ช่วยดูแลรักษา สวนป่า

๖.๒ สวนป่าที่ปลูกเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการและหมดความจำเป็นในการค้นคว้าทดลองในทางวิชาการแล้ว

๖.๓ สวนป่าที่ใช้ประโยชน์ได้แล้ว โดยให้พิจารณาถึงความเหมาะสมและความต้องการใช้ไม้ทางอุตสาหกรรมในท้องถิ่น หรือเป็นสวนป่าที่ไม่มีขนาดถึงคราวตัดฟันหรืออายุครบรอบตัดฟันแล้ว

ข้อ ๗. เมื่อป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าพิจารณาเห็นว่าสวนป่าแห่งใดมีสภาพและหลักเกณฑ์ตามข้อ ๖ ก็ให้พิจารณาสั่งหัวหน้าสวนป่าหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งระดับ ๕ ขึ้นไป ออกไปทำการสำรวจสภาพป่าเกี่ยวกับชนิดไม้ อัตราการรอดตาย และรายละเอียดอื่นๆ ตามแบบรายงานการตรวจสอบสภาพสวนป่าแบบ ๑ ท้ายระเบียบนี้ พร้อมด้วยแผนที่แสดงขอบเขตสวนป่าและบริเวณใกล้เคียงโดยใช้มาตราส่วนที่เหมาะสม แล้วให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่ารายงานให้กรมป่าไม้ทราบและพิจารณานุมัติ

ข้อ ๘. เมื่อได้รับอนุมัติจากกรมป่าไม้แล้วให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าประสานงานกับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เพื่อส่งมอบสวนป่าให้แก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ตามแบบบันทึกการมอบสวนป่าที่ปลูกโดยงบประมาณของกรมป่าไม้ แบบ ๒ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๙. สวนป่าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับมอบไว้แล้ว ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดูแลรักษาสวนป่า โดยจัดทำแนวเขตสวนป่าให้มีเสาแสดงหลักเขตที่มั่นคงและมองเห็นได้ชัดเจนและป้องกันมิให้เกิดการบุกรุกทำลายสวนป่าหรือเกิดความเสียหายโดยสาเหตุอื่นและบำรุงสวนป่าโดยทำการตัดสางขยายระยะและตัดไม้บำรุงสวนป่าในทางวิชาการ เช่น ไม้ถูกไฟไหม้หรือถูกภัยธรรมชาติ ไม้ยืนต้นตายหรือมี ลักษณะทรามตลอดจนการปลูกเสริม การดำเนินงานต่างๆ ดังกล่าว ให้ใช้งบประมาณขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เอง

ข้อ ๑๐. กรณีพื้นที่สวนป่าตามข้อ ๙ ถูกบุกรุกทำลายหรือเกิดความเสียหายโดยเหตุที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ไม่ได้เอาใจใส่ดูแลรักษาอย่างจริงจัง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จะต้องจ่ายเงินเป็นค่าเสียหายให้แก่กรมป่าไม้ คิดตามจำนวนเงินงบประมาณที่กรมป่าไม้ได้ใช้ดำเนินการและให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ปลูกป่าทดแทนพื้นที่ที่ถูกบุกรุกทำลายโดยใช้งบประมาณขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เอง

หมวด ๒

การใช้ประโยชน์ไม้ในสวนป่าที่รับมอบ

ข้อ ๑๑. สวนป่าตามข้อ ๖.๑ และข้อ ๖.๒ ที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ได้รับมอบไว้แล้ว การทำไม้ออกในกรณีต่างๆ ให้ดำเนินการดังนี้

๑๑.๑ การตัดสางขยายระยะให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำการสำรวจข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่าง (Sampling) จำนวน ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ในแต่ละแปลง ให้ทำการสุ่ม ๑ แถว โดยวิธีจับฉลากจาก ๒๐ แถวแรกก่อน เมื่อได้แถวใดก็ให้แถวนั้นเป็นแถวตรวจวัดต้นไม้แถวที่ ๑ สำหรับแถวตรวจวัดต้นไม้แถวต่อไปให้ถัดจากแถวแรกทุกๆ ๒๐ แถว จนหมดแถวปลูกของสวนป่า การตรวจวัดต้นไม้ในแถวปลูกที่กำหนดดังกล่าวให้ตรวจวัดทุกต้นตลอดแถวนั้น สำหรับการตัดสางขยายระยะให้ใช้วิธีการตัดสางขยายระยะไม้เลวหรือมีลักษณะไม่ดี กีดขวางการเจริญเติบโตของต้นไม้ในสวนป่า (Low thinning) และเสนอแผนการตัดสางขยายระยะแบบ ๓ ท้ายระเบียบนี้ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าทราบและพิจารณา หากจำเป็นต้องใช้วิธีการจัดสางขยายระยะวิธีอื่นก็ให้เสนอกรมป่าไม้พิจารณานุมัติก่อน

เมื่อได้รับอนุมัติแผนจากป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าแล้ว ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ส่งเจ้าหน้าที่ออกไปดำเนินการคัดเลือกและหาไม้ที่จะทำการตัดสางขยายระยะและส่งบัญชีไม้ที่คัดเลือกให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าทราบ เพื่อส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและตีตราไม้และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

๑๑.๒ การตัดไม้บำรุงสวนป่าในทางวิชาการกรณีอื่นๆ ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แจ้งป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและตีตราไม้และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

๑๑.๓ การตัดออกหมด เมื่อองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เห็นว่าไม้ในสวนป่ามีขนาดที่สามารถใช้ประโยชน์ได้แล้ว ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำการสำรวจข้อมูลแบบสุ่มตัวอย่าง (Sampling) จำนวน ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่แต่ละแปลงทำนองเดียวกับข้อ ๑๑.๑ และเสนอแผนการทำไม้แบบ ๔ ท้ายระเบียบนี้ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าทราบและพิจารณา หากเห็นสมควรให้ทำออกได้ก็ให้ส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบตีตราไม้และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

ข้อ ๑๒. สวนป่าตามข้อ ๖.๓ ที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับมอบไว้แล้ว การทำไม้ออกให้ใช้วิธีตัดหมดเพื่อปลูกป่าทดแทน ก่อนทำไม้ออกให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำการสำรวจข้อมูลและเสนอแผนการทำไม้ทำนองเดียวกับข้อ ๑๑.๓ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าทราบเพื่อส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและตีตราไม้และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

ข้อ ๑๓. การตีตราไม้ที่จะให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่าตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตีตรา ต. บร. ปียอที่โคนต้นและตรงที่สูงจากพื้นดินประมาณ ๑.๓๐ เมตรสำหรับไม้ที่มีขนาดความโตวัดรอบตั้งแต่ ๓๐ เซนติเมตร ขึ้นไป (วัดที่สูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร) ให้ตัวเลขเรียงควบคู่กับการตีตราดังกล่าวทุกต้น สำหรับไม้บางชนิดที่มีรอบตัดฟันสั้น เช่น ยูคาลิปตัส กระจินยักษ์ และพิจารณาแล้วเห็นว่าการทำไม้ออกไม่จำเป็นต้องตีตราก่อน ตัดฟันก็ให้เสนอกรมป่าไม้พิจารณาอนุมัติก่อน

ข้อ ๑๔. การทำไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ตามข้อ ๑๑. และข้อ ๑๒. ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดำเนินการตัดโค่น บันทอน รีดกิ่ง และชักลากรวมกองโดยออกค่าใช้จ่ายเอง การดำเนินการต่างๆ ดังกล่าวให้อยู่ในความควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวด ๓

การใช้ประโยชน์ไม้ในสวนป่าเนื่องจากกรมป่าไม้ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐใช้ประโยชน์ทับพื้นที่สวนป่า

ข้อ ๑๕. เมื่อมีการอนุญาตให้หน่วยงานของกรมป่าไม้หรือหน่วยงานอื่นของรัฐใช้ประโยชน์ทับพื้นที่สวนป่า หากมีความจำเป็นต้องตัดไม้ออกจากสวนป่าให้ดำเนินการดังนี้

๑๕.๑ กรณีสวนป่าที่ยังไม่ได้มอบให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หากไม้ในสวนป่าที่จะตัดฟันออกสามารถใช้ประโยชน์ได้ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและตีตราไม้ แล้วแจ้งให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

หากไม้ในสวนป่าที่จะตัดออกไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ก็ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตัดฟันไม้

๑๕.๒ กรณีสวนป่าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้รับมอบไว้แล้ว ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แจ้งป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบและตีตราไม้และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่า

ข้อ ๑๖. การตีตราไม้ที่จะให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำไม้ออกจากสวนป่าและการทำไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ให้ดำเนินการทำนองเดียวกับข้อ ๑๓. และข้อ ๑๔.

หมวด ๔

การจำหน่ายไม้และการปลูกป่าทดแทน

ข้อ ๑๗. ไม้ที่ทำออกตามข้อ ๑๒ และข้อ ๑๕.๑ วรรคแรก ให้จำหน่ายแก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ในอัตรา ๔ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา ๓ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลยหรือไม้พิน และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา ๓ เท่าค่าภาคหลวงเพื่อให้กรมป่าไม้ นำเงินดังกล่าวส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ไม้ที่ทำออกตามข้อ ๑๑.๑ ข้อ ๑๑.๓ และข้อ ๑๕.๒ ให้จำหน่ายแก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ในอัตรา ๓ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลย หรือไม้พิน และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวงเพื่อให้กรมป่าไม้ นำเงินดังกล่าวส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ไม้ที่ทำออกตามข้อ ๑๑.๒ ให้จำหน่ายแก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก และในอัตรา ๑ เท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลย หรือไม้พิน และให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้จ่ายเงินเพิ่มเป็นค่าตอบแทนในอัตรา ๑ เท่าค่าภาคหลวงเพื่อให้กรมป่าไม้ นำเงินดังกล่าวส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

ข้อ ๑๘. การตรวจวัดตีตรา ราช. ในการจำหน่ายไม้ให้ดำเนินการทำนองเดียวกับการตรวจวัดตีตรา ค่าภาคหลวงไม้ สำหรับไม้บางชนิดที่มีรอบตัดฟันสั้น เช่น ยูคาลิปตัส กระถินยักษ์ ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องตีตราก่อนตัดฟันตามข้อ ๑๓. และข้อ ๑๖. ก็ให้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสวนป่าตามข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๕ คำนวณหาปริมาณไม้ในสวนป่าที่จะทำออกและเรียกเก็บเงินตามข้อ ๑๗ เมื่อดำเนินการแล้ว ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการปลูกป่ารายงานให้กรมป่าไม้ทราบตามแบบ ๕ ท้ายระเบียบนี้ พร้อมด้วยบัญชีตรวจวัดตีตรา ราช. ไม้ และสำเนาหลักฐานการชำระเงินค่าซื้อไม้

ข้อ ๑๙. สวนป่าที่มีการทำไม้ออกตามหมวด ๒ และหมวด ๓ ให้กรมป่าไม้พิจารณากำหนดแผนงานให้มีการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ดังกล่าว โดยการขอตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการ

หากองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ประสงค์ที่จะขออนุญาตปลูกป่าตามกฎหมาย ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติในสวนป่าที่มีการทำไม้แล้วตามหมวด ๒ ให้เสนอกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนแล้วจึงดำเนินการขออนุญาตตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประกาศ ณ วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

(ลงนาม) ปลอดประสพ สุรัสวดี
(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)
อธิบดีกรมป่าไม้

ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งปลูกไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๕๔๑

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๕ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๖ อนุมัติให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์ และอนุมัติให้บริษัทไม้ฮัตไทย จำกัด ใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์ และตามบันทึกข้อตกลงเรื่องการใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ระหว่างกรมป่าไม้กับองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และระหว่างกรมป่าไม้กับบริษัทไม้ฮัตไทย จำกัด ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๓๔ กำหนดการใช้ประโยชน์ไม้ในสวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ซึ่งปลูกไม้ที่มีไซ้หวงห้ามให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กรมป่าไม้กำหนด อธิบดีกรมป่าไม้จึงออกระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการใช้ประโยชน์สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งปลูกไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้าม พ.ศ. ๒๕๔๑”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

“สวนป่า” หมายความว่า สวนป่าที่ปลูกตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งปลูกไม้ที่มีไซ้ไม้หวงห้ามและไม่อยู่ในเขตอนุรักษ์

ข้อ ๕. การใช้ประโยชน์ไม้ในสวนป่า

๕.๑ การทำไม้ออกจากสวนป่าให้ใช้วิธีตัดหมด

๕.๒ การตัดไม้ที่จะทำออกจากสวนป่า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตีดรา ต. บร. ปีย่อ ที่โคนต้นและตรงที่สูงจากพื้นดินประมาณ ๑.๓๐ เมตร สำหรับไม้ที่มีขนาดความโตวัดรอบตั้งแต่ ๓๐ เซนติเมตร ขึ้นไป (วัดที่สูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร) ให้ตีเลขเรียงควบคู่กับการตีดราดังกล่าวทุกต้น ยกเว้นการทำไม้ตามข้อ ๕.๓

๕.๓ สำหรับไม้บางชนิดที่มีรอบตัดฟันสั้น เช่น ยูคาลิปตัส กระถินยักษ์ กระถินณรงค์ สนประดิพัทธ์ มะฮอกกานี หรือพันธุ์ไม้อื่นๆ ที่มีถิ่นกำเนิดจากต่างประเทศ ให้ทำไม้ตามกำลังผลิตโดยไม่ต้องตีดรา การหากำลังผลิตไม้ในสวนป่า ให้ป่าไม้เขตดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติที่กรมป่าไม้กำหนดไว้

ข้อ ๖. การขายไม้ที่ทำออกจากสวนป่า ให้ขายแก่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือบริษัทไม้ฮัตไทย จำกัด ในอัตรา ๒ เท่าค่าภาคหลวงไม้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๒๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ สำหรับไม้ที่ทำออกจากตาม ข้อ ๕.๓ การคำนวณราคาขายไม้ให้ถือตามกำลังผลิตที่ประเมินไว้

ข้อ ๗. พื้นที่สวนป่าแปลงที่ได้ทำไม้ไปแล้ว ให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ หรือบริษัทไม้ฮัตไทย จำกัด ขออนุญาตปลูกสร้างสวนป่าตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

ข้อ ๘. ให้อธิบดีกรมป่าไม้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑

(ลงนาม) สถิตย์ สวินทร

(นายสถิตย์ สวินทร)

อธิบดีกรมป่าไม้

๓๗๘

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้าง โดยใช้งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

โดยที่ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้างโดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๒๕ ไม่สอดคล้องกับการจัดการสวนป่าในสถานการณ์ปัจจุบัน ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้การจัดการสวนป่ามีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพใกล้เคียงกับป่าธรรมชาติ อธิบดีกรมป่าไม้ โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้างโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๓”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓. ให้ยกเลิกระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้างโดยใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๒๕

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ไม้ที่อยู่ในสวนป่าตามระเบียบนี้ เมื่อได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการทำไม้ออก เว้นแต่มีความจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นทำไม้ออก ให้ดำเนินการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ตัดสางขยายระยะ

(๒) ตัดเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ

(๓) ตัดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษาหรือบำรุงสวนป่ากรณีอื่นๆ การทำไม้ตามวรรคหนึ่ง อาจทำโดยวิธีการชุดล้อมเอาทั้งต้นก็ได้

ข้อ ๕. ไม้ที่ทำออกตามข้อ ๔. แต่ไม่รวมถึงไม้ที่ตัดเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการตามข้อ ๔(๒) ให้กรมป่าไม้พิจารณานำไปใช้ประโยชน์ในราชการกรมป่าไม้ หรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์

ข้อ ๖. ให้อธิบดีกรมป่าไม้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ให้เป็นที่ที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๓

(ลงนาม) ปลอดประสพ สุรัสวดี
(นายปลอดประสพ สุรัสวดี)
อธิบดีกรมป่าไม้

หลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้างโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

ตามที่กรมป่าไม้ได้ออกระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ปลูกสร้างโดยใช้งบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ไว้ ๓ กรณี คือ (๑) ตัดสาขายาระยะ (๒) ตัดเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ (๓) ตัดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแล รักษาหรือบำรุงสวนป่ากรณีอื่นๆ เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับไม้ที่ทำออกจากสวนป่าที่กรมป่าไม้ ปลูกสร้างโดยใช้งบประมาณแผ่นดินมีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีรายละเอียดในทางปฏิบัติและมาตรการต่างๆ ในการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมป่าไม้จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาและดำเนินการตามระเบียบกรมป่าไม้ข้างต้นไว้ ดังนี้

๑. ตัดสาขายาระยะ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การกำหนดแผนการตัดสาขายาระยะ สวนป่าแปลงใดสมควรจะทำการตัดสาขายาระยะ ให้ดำเนินการสำรวจข้อมูลโดยสุ่มตรวจวัดไม้จำนวนไม่น้อยกว่า ๕% ของพื้นที่ พิจารณาเลือกวิธีการที่เหมาะสมและจำเป็นในการตัดสาขายาระยะและเสนอแผนการตัดสาขายาระยะตามรายงานแบบ ก ท้ายหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัตินี้ให้กรมป่าไม้ทราบและพิจารณาภายในเดือนธันวาคมของทุกปีเพื่อขอตั้งงบประมาณในการดำเนินการ

๑.๒ การคัดเลือกไม้และการทำไม้ออก เมื่อได้รับแผนงานและงบประมาณจากกรมป่าไม้แล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) การคัดเลือกไม้ที่จะตัดสาขายาระยะ การตัดสาขายาระยะจะใช้วิธีใดก็ตาม การคัดเลือกไม้ให้พิจารณาเลือกเฉพาะต้นที่มีความจำเป็นจริงๆ ที่จะตัดออกเท่านั้น สำหรับไม้มีค่าชนิดอื่นที่ขึ้นปะปนอยู่กับไม้ปลูก ให้พิจารณาดำเนินการโดยถือเสมือนไม้ปลูก โดยอนุโลม

(๒) การประทับตราไม้ที่คัดเลือกให้ใช้ดวงตรา ต. บร. ปียอดีประทับที่โคนต้นและตรงที่สูงจากพื้นดินประมาณ ๑.๓๐ เมตร สำหรับไม้ที่มีขนาดโตวัดรอบตั้งแต่ ๓๐ เซนติเมตร ขึ้นไป (วัดสูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร) ให้ตีเลขเรียงควบคู่กับการประทับตราดังกล่าวทุกต้นด้วย

การดำเนินการดังกล่าวให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยใกล้ชิด และให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๖ ออกไปตรวจสอบผลการคัดเลือกไม้และประทับตราไม้ แล้วรายงานผลการตรวจสอบให้กรมป่าไม้ทราบพร้อมด้วยบัญชีไม้ที่คัดเลือก

(๓) การทำไม้ออกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นทำไม้ออก ให้ดำเนินการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผลให้กรมป่าไม้ทราบตามรายงานแบบ ข ท้ายหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัตินี้พร้อมด้วยบัญชีไม้ที่ทำออกให้ชักลาก รวมกอง และเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัย

๑.๓ การใช้ประโยชน์ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไม้ไปใช้ประโยชน์ในราชการกรมป่าไม้หรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ โดยให้เสนอเหตุผลและความจำเป็นรายละเอียดต่างๆ พร้อมด้วยความเห็นให้กรมป่าไม้พิจารณาสั่งการ

๒. ตัดเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ เป็นการตัดไม้เอกเพื่อใช้เนื้อไม้ไปทำการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ เมื่อหน่วยงานใดมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ไม้ในสวนป่าแห่งใดไปทำการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ การสำรวจไม้ ให้ดำเนินการสำรวจและคัดเลือกไม้ในสวนป่าที่จะนำไปใช้ในการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ โดยให้พิจารณาถึงความเหมาะสมและความจำเป็นทั้งในแง่ของการทำไม้เอกเพื่อการค้นคว้าทดลองทางวิชาการและสภาพของสวนป่า และจัดทำบัญชีระบุจำนวนต้น ขนาดความโต (วัดที่สูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร) และความสูง เสนอขออนุมัติต่ออธิบดีกรมป่าไม้พร้อมด้วยแผนการดำเนินงานในการค้นคว้าทดลองทางวิชาการ

๒.๒ การทำไม้เอก เมื่อได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปประทับตราไม้ที่จะทำเอกทำนองเดียวกับข้อ ๑.๒ (๒) ให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๖ ออกไปตรวจสอบผลการสำรวจและประทับตราไม้ที่จะทำเอก แล้วรายงานผลการตรวจสอบให้กรมป่าไม้ทราบพร้อมด้วยบัญชีไม้ที่จะทำเอก การทำไม้เอกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นทำไม้เอก ให้ดำเนินการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผลให้กรมป่าไม้ทราบพร้อมด้วยบัญชีไม้ที่ทำเอก

๓. ตัดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครอง ดูแล รักษาหรือบำรุงสวนป่ากรณีอื่นๆ เป็นการตัดไม้ในสวนป่าอันเนื่องมาจากถูกภัยธรรมชาติ โรคราแมลงทำลาย ถูกไฟไหม้ หรือสาเหตุอื่นๆ ซึ่งจำเป็นจะต้องตัดไม้เอกเพื่อคุ้มครอง ดูแล รักษาหรือบำรุงสวนป่าให้มีสภาพดีขึ้นสวนป่าแห่งใดมีความจำเป็นที่จะต้องตัดไม้เอกเนื่องจากเหตุดังกล่าว ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ การสำรวจไม้ ให้ดำเนินการสำรวจไม้ในสวนป่าที่จำเป็นจะต้องตัดเอกและจัดทำบัญชีระบุจำนวนต้น ขนาดความโต (วัดที่สูงจากพื้นดิน ๑.๓๐ เมตร สำหรับไม้ที่ยืนต้นอยู่ สำหรับไม้ที่ล้มลงก็ให้วัดขนาดความโตที่ประมาณกึ่งกลางท่อน) และความสูงหรือความยาว สำหรับไม้มีค่าชนิดอื่นที่ขึ้นปะปนอยู่กับไม้ปลูก ให้พิจารณาดำเนินการโดยถือเสมือนไม้ปลูกโดยอนุโลม โดยให้จัดแยกบัญชีไม้ที่ยืนต้นและไม้ที่ล้มลงแล้ว เสนอขออนุมัติต่ออธิบดีกรมป่าไม้พร้อมด้วยภาพถ่ายสีแสดงสภาพของไม้ที่จะทำเอกและรายละเอียดของสาเหตุที่เกิดขึ้น

๓.๒ การทำไม้เอก เมื่อได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากอธิบดีกรมป่าไม้แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปประทับตราไม้ที่จะทำเอกทำนองเดียวกับข้อ ๑.๒ (๒) การดำเนินการดังกล่าวให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยใกล้ชิด และให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๖ ออกไปตรวจสอบผลการสำรวจและประทับตราไม้ที่จะทำเอก แล้วรายงานผลการตรวจสอบให้กรมป่าไม้ทราบพร้อมด้วยบัญชีไม้ที่จะทำเอก การทำไม้เอกให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการ เว้นแต่มีความจำเป็นต้องจ้างบุคคลอื่นทำไม้เอก ให้ดำเนินการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เมื่อดำเนินการแล้วให้รายงานผลให้กรมป่าไม้ทราบพร้อมด้วยบัญชีไม้ที่ทำเอก

๓.๓ การใช้ประโยชน์ ให้ป่าไม้เขตหรือผู้อำนวยการสำนักที่เกี่ยวข้องพิจารณานำไม้ไปใช้ประโยชน์ในราชการกรมป่าไม้หรือกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ โดยให้เสนอเหตุผลและความจำเป็นรายละเอียดต่างๆ พร้อมด้วยความเห็นให้กรมป่าไม้พิจารณาสั่งการ

ระเบียบกรมป่าไม้

ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้พื้นที่
เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการ
หรือองค์การของรัฐ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ และพระราชกฤษฎีกาโอน กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการ ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๖ อธิบดีกรมป่าไม้ โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้พื้นที่ของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นสถานที่ปฏิบัติงานหรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้พื้นที่เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัด หรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ให้อธิบดีกรมป่าไม้ รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ ให้เป็นที่ที่สุด

หมวดที่ ๑

การขอใช้พื้นที่

ข้อ ๕. ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ ประสงค์จะขอใช้พื้นที่บางแห่งภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นสถานที่ปฏิบัติงานหรือเพื่อประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น ให้ยื่นคำขอต่อจังหวัดท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่หรือ หน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด ตามแบบ ป.ส. ๑๗ ทำยระเบียบนี้ พร้อมด้วยหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบ คำขอ

หมวด ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบสภาพป่า

ข้อ ๖. เมื่อจังหวัดหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด ได้รับคำขอใช้พื้นที่ตามข้อ ๕ แล้วให้เสนอ คำขอดังกล่าว พร้อมทั้งให้ความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายใน ๗ วัน นับจากวันที่ได้รับคำขอใช้พื้นที่ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไปออกไปทำการตรวจสอบสภาพป่า ภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่จังหวัดได้รับคำขอใช้พื้นที่

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสองรายงานผลการตรวจสภาพป่า พร้อมทั้งให้ความเห็นประกอบ การตรวจสภาพป่านั้นต่อจังหวัด ตามแบบ ป.ส.๑๔ ทำระยะเบียบนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ตรวจ สภาพป่าเสร็จ

เมื่อได้รับรายงาน แบบ ป.ส.๑๔ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตรวจสอบพิจารณาและให้ความเห็น เสนอโดยตรงไปยังกรมป่าไม้ ภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงาน แบบ ป.ส. ๑๔ นั้น

หมวด ๓

การประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ

ข้อ ๗. การพิจารณาพื้นที่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติงานหรือเพื่อ ประโยชน์ของรัฐอย่างอื่น ให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐเข้าใช้พื้นที่นั้น ให้พิจารณาจำนวนพื้นที่แต่ละ คำขอตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่การใช้พื้นที่ ตามวัตถุประสงค์และโครงการที่เสนอพร้อมคำขอและ มีกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็นที่ต้องการใช้พื้นที่นั้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามข้อ ๘ ก็ให้ทำประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าวเป็นบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์ได้ตามที่กรมป่าไม้ เห็นสมควรแต่ไม่เกินสามสิบปี

ข้อ ๘. การประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ตาม ข้อ ๗ จะกระทำได้เมื่อพื้นที่ที่ขอใช้ต้อง

๘.๑ ไม่เป็นพื้นที่ป่าซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการป่าไม้

๘.๒ ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าที่มีสภาพเป็นป่าต้นน้ำลำธารชั้นที่ ๑ เอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่ได้กำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

๘.๓ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับราษฎรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และต้องได้รับความเห็นชอบจาก สภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่

ข้อ ๙. การประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่ที่ทางราชการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ใช้แบบ ป.ส.๑๙ ทำระยะเบียบนี้ หากมีเงื่อนไขที่ผู้อนุมัติกำหนดให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐต้องปฏิบัติเพิ่มเติม ให้ระบุไว้ในประกาศด้วย

การประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่ที่ทางราชการใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามวรรคหนึ่งนั้น ให้ส่งมอบประกาศดังกล่าวแก่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐที่ได้รับอนุมัติให้เข้าใช้ประโยชน์จำนวน ๑ ฉบับ และให้ปิดประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ ที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้นตั้งอยู่

ข้อ ๑๐. ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐจะใช้พื้นที่ภายในบริเวณเดียวกันกับพื้นที่ที่ได้มีประกาศ กำหนดให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐใช้พื้นที่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติอยู่เดิมได้ จะต้องมิขัดแย้งกับ วัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์เดียวกัน และส่วนราชการหรือองค์การของรัฐที่ใช้พื้นที่เดิมให้ความยินยอมแล้ว และ พื้นที่ดังกล่าวไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ตามระเบียบ กฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีที่ได้กำหนดทางปฏิบัติไว้ และจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมป่าไม้

หมวด ๔

การทำไม้

ข้อ ๑๑. ไม้ที่จำเป็นต้องทำออกจากพื้นที่ที่ประกาศกำหนดให้ส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์ ตามที่ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐตัดฟันรวมกองไว้ รวมทั้งไม้ยืนต้นที่จำเป็นต้องทำออก และได้แจ้งให้จังหวัดทราบแล้ว ให้จังหวัดหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด สั่งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่ต่ำกว่าระดับ ๕ ออกไปดำเนินการภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งโดยให้ทำการตรวจประทับดวงตราหรือเครื่องหมายตามข้ออธิบดีกรมป่าไม้ กำหนด เลขเรียง ปี พ.ศ. และจัดทำบัญชีแสดงรายละเอียดของไม้แต่ละชนิดให้เสร็จสิ้นโดยด่วน และแจ้งให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ดำเนินการทำไม้ออกในนามของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ โดยไม่ต้องออกใบอนุญาตให้ทำไม้ นั้น และจำหน่ายให้องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

การทำไม้ตามวรรคหนึ่ง ไม่นำมาใช้บังคับแก่การทำไม้ในบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีแนวเขตทับที่ดินซึ่งบุคคลได้รับประโยชน์ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๔ ภายในกำหนด ๓๖๐ วัน นับจากวันประกาศกำหนดบริเวณดังกล่าว เป็นบริเวณที่ทางราชการใช้ประโยชน์

หมวด ๕

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๑๒. ประกาศกำหนดให้ใช้พื้นที่ที่ออกตามความใน มาตรา ๑๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้ออกประกาศก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับให้เป็นประกาศที่ออกตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๓ คำขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่เป็นสถานที่ปฏิบัติงาน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นของส่วนราชการหรือองค์การของรัฐภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔

(ลงนาม) ฉัตรชัย รัตโนภาส
(นายฉัตรชัย รัตโนภาส)
อธิบดีกรมป่าไม้

ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่า หรือปลูกไม้ยืนต้น ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๔๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๔ และพระราชกฤษฎีกาโอนกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและปรับปรุงอำนาจหน้าที่และกิจการ ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๖ อธิบดีกรมป่าไม้โดยอนุมัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘”

ข้อ ๒. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

ข้อ ๓. บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับและคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔. ในระเบียบนี้

๔.๑ “ป่าเสื่อมโทรม” หมายความว่า พื้นที่ป่าในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่มีไม้ค่าที่มีลักษณะสมบูรณ์เหลืออยู่น้อย และป่านั้นยากที่จะกลับฟื้นคืนดีได้ตามธรรมชาติโดยมีลูกไม้ขนาดความสูงเกิน ๒ เมตรขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ ๒๐ ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตวัดโดยรอบลำต้นตรงที่สูง ๑๓๐ เซนติเมตร ตั้งแต่ ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ ๔ ต้น หรือมีไม้ขนาดความโตเกิน ๑๐๐ เซนติเมตร ขึ้นไป ขึ้นกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ไม่เกินไร่ละ ๒ ต้น หรือพื้นที่ป่าที่มีไม้ค่าหลักเกณฑ์ทั้ง ๓ ลักษณะดังกล่าวเมื่อรวมกันแล้วต้องมีจำนวนไม่เกินไร่ละ ๑๖ ต้น

๔.๒ “สวนป่า” หมายความว่า พื้นที่ที่ได้ทำการปลูกและบำรุงรักษาพันธุ์ไม้ที่มุ่งหวังการใช้ประโยชน์จากเนื้อไม้เป็นหลัก

๔.๓ “พืชควบ” หมายความว่า พืชที่ปลูกในสวนป่าควบคู่กับพันธุ์ไม้ที่ปลูก

๔.๔ “ไม้ยืนต้น” หมายความว่า พันธุ์ไม้ขนาดใหญ่หรือไม้ที่มีผลและมีอายุยืนนานสามารถนำเนื้อไม้ไปใช้ประโยชน์ได้

๔.๕ “ไม้มีค่า” หมายความว่า ไม้ที่มีชื่อตามบัญชีที่กรมป่าไม้ ประกาศกำหนดให้เป็นไม้มีค่า

ข้อ ๕. ให้อธิบดีกรมป่าไม้ รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ วินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีกรมป่าไม้ ให้เป็นที่สุด

หมวด ๑

การขออนุญาต

ข้อ ๖. ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้น ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ยื่นคำขอต่อจังหวัดท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่หรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด ตามแบบ ป.ส.๒๙ ท้ายระเบียบนี้ พร้อมด้วยหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอ

ในกรณีที่ขออนุญาตเกิน ๑๐๐ ไร่ ให้แนบโครงการที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ระยะเวลาเริ่มงาน เป้าหมายของโครงการและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุนประกอบด้วย

ผู้ขออนุญาตซึ่งเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องจดทะเบียนในประเทศไทย และผู้ถือหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องมีสัญชาติไทย เกินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วนนั้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงส่วนราชการหรือองค์การของรัฐ

ผู้ขออนุญาตซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ต้องมีสัญชาติไทยและบรรลุนิติภาวะแล้ว

หมวด ๒

หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจสอบสภาพป่า

ข้อ ๗. เมื่อจังหวัดหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด ได้รับคำขอใช้พื้นที่ตามข้อ ๖ ให้เสนอคำขอดังกล่าวพร้อมทั้งให้ความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดภายใน ๗ วัน นับจากวันที่ได้รับคำขออนุญาต

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ระดับ ๕ ขึ้นไป ออกไปทำการตรวจสอบสภาพป่าภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่จังหวัดได้รับคำขออนุญาต

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสอง รายงานผลการตรวจสอบสภาพป่า พร้อมทั้งให้ความเห็นประกอบการตรวจสอบสภาพป่านั้นต่อจังหวัด ตามแบบ ป.ส.๓๐ ท้ายระเบียบนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ตรวจสอบสภาพป่าเสร็จ

เมื่อได้รับรายงานแบบ ป.ส.๓๐ แล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ตรวจสอบพิจารณาและทำความเห็นเสนอโดยตรงไปยังกรมป่าไม้ ภายใน ๑๕ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงาน แบบ ป.ส.๓๐ นั้น

หมวด ๓

การอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้น

ข้อ ๘. การอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้พิจารณาอนุญาตในจำนวนพื้นที่แต่ละราย ครั้งละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ไร่ โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสามสิบปี

ข้อ ๙. การอนุญาตตามข้อ ๘ จะกระทำได้เมื่อพื้นที่ที่ขออนุญาตต้อง

๙.๑ ไม่เป็นพื้นที่ป่าซึ่งใช้ในการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการป่าไม้

๙.๒ ไม่อยู่ในพื้นที่ป่าที่มีสภาพเป็นป่าต้นน้ำลำธาร ชั้นที่ ๑ เอ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ได้กำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๒๔ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๒ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

๙.๓ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับราษฎรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่

๙.๔ เป็นป่าเสื่อมโทรมตามข้อ ๔.๑ ในระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ การอนุญาตให้ใช้หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามแบบ ป.ส.๓๑ ท้ายระเบียบนี้ หากมีเงื่อนไขที่ผู้อนุญาตกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติเพิ่มเติมให้ระบุไว้ในหนังสืออนุญาตด้วย

ข้อ ๑๑ ภายในพื้นที่ที่ได้รับหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นนั้น ถ้าปรากฏว่ามีไม้ขึ้นอยู่กีดขวางการดำเนินงานตามแผนการที่ได้กำหนดไว้ ให้ผู้รับอนุญาตตัดฟันออกได้เท่าที่จำเป็นภายในขอบเขตตามแผนการประจำปีนั้นๆ เท่านั้น

ข้อ ๑๒ บรรดาไม้ที่ได้ตัดฟันลงตามข้อ ๑๑ ที่ใช้ประโยชน์ได้ให้ถือว่าเป็นของรัฐ ห้ามมิให้ทำลายหรือสุมเผาไม้ทั้งเป็นอันตราย ผู้รับอนุญาตจะต้องรักษาไว้มิให้สูญหายหรือเสียหายและให้เป็นหน้าที่ของจังหวัดท้องที่ป่าหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดตรวจทำบัญชีประทับตราตามลักษณะของไม้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ยกเว้นไม้พินไม่ต้องประทับตรา และเสนอจำหน่ายให้แก่ผู้รับอนุญาตในอัตราสองเท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้กระยาเลยหรือไม้พิน และสามเท่าค่าภาคหลวงสำหรับไม้สัก ถ้าผู้รับอนุญาตไม่รับซื้อให้ทำการประมูลจำหน่ายตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุดต่อไป

ข้อ ๑๓ ในบริเวณที่ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นนั้น ถ้าผู้รับอนุญาตประสงค์จะทำการตัดสายขยายระยะไม้ที่ได้ปลูกขึ้นเพื่อการบำรุงสวนป่า ให้กระทำได้โดยแจ้งให้จังหวัดท้องที่หรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดทราบก่อนตัด เพื่อจังหวัดหรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดจะได้สั่งเจ้าหน้าที่ตรวจให้ตัดฟันและขายให้แก่ผู้รับอนุญาตตามอัตราที่กรมป่าไม้กำหนด

ข้อ ๑๔ เมื่อผู้รับอนุญาตประสงค์จะทำไม้ที่ปลูกไว้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้ยื่นเรื่องราวต่อหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดเพื่อออกใบอนุญาตทำไม้ให้แก่ผู้รับอนุญาตเป็นอันดับแรกโดยให้ผู้รับอนุญาตชำระค่าภาคหลวงตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๕ เมื่อมีการอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นตามระเบียบนี้แล้วให้ผู้รับอนุญาตรายงานสรุปผลการดำเนินงานตามแบบ ป.ส.๓๒ ท้ายระเบียบนี้ต่อจังหวัดท้องที่หรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนด ภายใน ๖๐ วัน นับจากวันที่ได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานมาครบรอบปีทุกปีและให้จังหวัดท้องที่หรือหน่วยงานที่กรมป่าไม้กำหนดรวบรวมรายงานให้กรมป่าไม้ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับรายงานนั้น

ข้อ ๑๖ การให้เช่าหรือช่วงสิทธิ์แห่งหนังสืออนุญาตตามระเบียบนี้จะกระทำมิได้ แต่ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย และทายาทหรือผู้จัดการมรดกประสงค์จะกระทำการตามหนังสืออนุญาตนั้นต่อไปให้ยื่นคำร้องต่อจังหวัด ตามวิธีการที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๖ ภายในกำหนด ๙๐ วัน นับจากวันที่ผู้รับอนุญาตถึงแก่ความตาย หากพ้นกำหนดนี้แล้วทายาทหรือ ผู้จัดการมรดกยังมีได้ยื่นคำร้องขอรับอนุญาตให้ถือว่าสละสิทธิ์ในการใช้พื้นที่นั้น เว้นแต่กรณีที่มีเหตุสุดวิสัยอธิบดีกรมป่าไม้ จะพิจารณาผ่อนผันโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรายๆ ไปก็ได้

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตที่เป็นนิติบุคคลที่เลิกกิจการไปโดยการอนุโลม

ข้อ ๑๗ การอนุญาตในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตเดิมสิ้นอายุการอนุญาต ผู้รับอนุญาตหรือผู้ขออนุญาตต้องยื่นคำขออนุญาต ตามข้อ ๖ เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการตรวจสอบสภาพพื้นที่ให้ได้ข้อมูลปัจจุบันพร้อมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานของผู้รับอนุญาตว่า ได้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาและจัดทำความเห็นเสนออธิบดีกรมป่าไม้

ในกรณีที่ไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ขอเข้าทำประโยชน์ได้ในหมวดนี้ ด้วยเหตุใดๆ ก็ดี ให้ผู้อนุญาต
แจ้งเหตุผลให้ผู้ขอทราบโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๑๘ ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นอยู่ก่อนแล้วให้ถือว่ายังคงได้
รับอนุญาต และให้ถือปฏิบัติตามระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๑๙ คำขออนุญาตเข้าทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติใดอยู่
ในระหว่างดำเนินการและยังไม่แล้วเสร็จในวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับให้ดำเนินการต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘

(ลงนาม) ฉัตรชัย รัตโนภาส
(นายฉัตรชัย รัตโนภาส)
อธิบดีกรมป่าไม้

๓. คำวินิจฉัยของสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา
เกี่ยวกับเรื่องการทำไม้และเก็บหาของป่า

ด่วนมาก

ที่ สร. ๐๒๐๓/๑๔๖๒๒

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๙

เรื่อง ปัญหาการนำไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์เคลื่อนที่และแปรรูปไม้ที่ทำจากไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือ ที่ กส.๐๔๐๔/๑๓๔๑๗ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้

ตามที่ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า การนำไม้ชนิดอื่นนอกจาก ไม้สักและไม้อย่างที่มีได้ขึ้นในป่าเคลื่อนที่จะต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยหรือไม่ และ เมื่อนำไม้ดังกล่าวเคลื่อนที่เข้าเขตด้านป่าไม้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมหรือไม่และประการสุดท้าย การแปรรูปไม้ ดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือไม่ นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๘) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ช่างต้นแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ย่อมใช้บังคับแก่ ไม้หวงห้าม หรือหากในกรณีที่มีไซ้ไม้หวงห้าม ก็ต้องเป็นไม้ที่ได้ทำขึ้นจากไม้ป่าเท่านั้น ดังนั้น ในกรณีที่มีการนำไม้ชนิดอื่นนอกจากไม้สักและไม้อย่างเคลื่อนที่และนำเข้าเขตด้านป่าไม้ จึงไม่จำเป็นต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับและไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด และในการแปรรูปไม้ลักษณะดังกล่าวก็ไม่ ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใดด้วย ความละเอียดปรากฏตามบันทึกความเห็นที่ได้ส่งมา พร้อมนี้ ในการพิจารณาเรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม) ปลั่ง มีจุล

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองคุ้มครอง

กองนิติธรรม

โทร. ๒๔๑๐๐๐๗

๙๓

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

บันทึก

เรื่อง การตีความมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๕๐

แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ สร.๐๒๐๓/๑๒๕๔๒ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๐๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการตีความพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์หารือว่า

๑. การนำไม้ชนิดอื่นนอกจากไม้สักและไม้ยางที่มีได้ขึ้นอยู่ในป่าเคลื่อนที่ไปถึงด้านป่าไม้ด้านแรกจะต้องขอใบเบิกทางตามมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่

๒. การนำไม้ชนิดอื่นนอกจากไม้สักและไม้ยางที่มีได้ขึ้นอยู่ในป่าเคลื่อนที่เข้าเขตด้านป่าไม้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่

๓. การแปรรูปไม้ชนิดอื่นนอกจากไม้สักและไม้ยางที่มีได้ขึ้นอยู่ในป่า จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้วเห็นว่า ในปัญหาข้อที่หนึ่งเกี่ยวกับการนำไม้เคลื่อนที่นั้น มาตรา ๓๔^(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยแห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๔ และมาตรา ๓๙^(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า การนำไม้เคลื่อนที่ที่จะต้องมิใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วย นั้นเฉพาะในสี่กรณีที่มีบัญญัติในมาตรา ๓๔ เท่านั้น ซึ่งทั้งสี่กรณีดังกล่าวเป็นกรณีของการนำไม้ที่ทำออกจากป่าหรือมิฉะนั้นต้องเป็นกรณีการนำไม้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือการนำไม้ที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ไปจากที่ที่ไม่ขึ้นอยู่ ซึ่งจะเห็นว่าไม่ได้บังคับถึงการนำไม้อื่นนอกจากไม้สักหรือไม้ยางที่มีได้ขึ้นอยู่ในป่าเคลื่อนที่ ดังนั้น การนำไม้ดังกล่าวเคลื่อนที่จึงไม่จำเป็นต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยแต่อย่างใด

(๑) มาตรา ๓๔ บทบัญญัติในส่วนนี้ให้ใช้บังคับแก่กรณีการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ต่อไปภายหลังที่

(๑) นำไม้หรือของป่าที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำหรือเก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตแล้ว

(๒) นำไม้ที่ทำโดยไม่ต้องรับอนุญาตออกไปถึงด้านป่าไม้ด้านแรกแล้ว

(๓) นำไม้หรือของป่าเข้ามาในราชอาณาจักร ไปถึงด่านศุลกากรหรือด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว

(๔) นำไม้หรือของป่าที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ไปจากที่ที่ไม่หรือของป่านั้นอยู่

(๒) มาตรา ๓๙ ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ ต้องมิใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

ในปัญหาข้อที่สอง เมื่อพิจารณาความในมาตรา ๒๕^(๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๔ ที่บัญญัติให้ผู้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามเข้าเขตดำนป่าไม้ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนดโดยบัญญัติยกเว้นให้ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเฉพาะกรณีการนำไปเพื่อใช้สอยส่วนตัว ภายในเขตท้องที่จังหวัดที่ทำไม้ นั้น จะเห็นได้ว่าความมุ่งหมายของบทบัญญัติดังกล่าวหมายถึงการ เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการนำไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามที่ขึ้นในป่าเข้าเขตดำนป่าไม้เท่านั้น ดังนั้นหากเป็นไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามซึ่งมิได้ขึ้นในป่าแล้ว ก็ย่อมไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๕ ดังกล่าว แต่อย่างใด

ในปัญหาข้อที่สามเห็นว่า มาตรา ๕๐ (๔)^(๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๕ ได้บัญญัติยกเว้นไม้ให้นำมาตรา ๔๔^(๕) มาใช้บังคับในกรณีที่เป็นการแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มิใช่ไม้หวงห้าม

(๓) มาตรา ๒๕ ผู้ใดนำไม้ที่ไม่ใช่ไม้หวงห้ามเข้าเขตดำนป่าไม้ ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่เข้าไปเพื่อใช้สอยส่วนตัวภายในเขตท้องที่จังหวัดที่ทำไม้ นั้น

การนำไม้เข้าเขตดำนป่าไม้หลายดำน ให้เสียค่าธรรมเนียมเพียงดำนแรกเพียงดำนเดียว

(๔) มาตรา ๕๐ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๔ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การกระทำให้เพียงเลื่อย ตัด รีด ขุด หรือถากซ่อมไม้เพื่อทำเป็นซุงท่อน ไม้เหลี่ยมกลอน ไม้คานหรือกลอน เสาดาก หรือหมอนรถ หรือเพื่อทำไม้พิน หรือทำไม้เสาถ่าน หรือเลื่อยเพียงเพื่อความจำเป็นในการชักลาก ในเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ระบุไว้ในใบอนุญาตทำไม้ให้กระทำการนั้นๆ ได้ และผู้รับอนุญาตได้กระทำการนั้นๆ ก่อนนำไม้เคลื่อนที่จากบริเวณต่อไม้

(๒) การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อน ที่มิใช่เพื่อการค้า

(๓) การมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มิใช่เพื่อการค้าโดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้ นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

(๔) การแปรรูปไม้หรือมีไม้แปรรูปไว้ในครอบครองที่มิใช่ไม้หวงห้าม

(๕) การแปรรูปไม้โดยใช้แรงคนที่มิใช่เพื่อการค้า จากไม้หวงห้ามที่ยังมิได้แปรรูปโดยมีหลักฐานแสดงว่าได้ไม้ นั้นมาโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้

(๕) มาตรา ๔๔ ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ห้ามมิให้ผู้ใดแปรรูปไม้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป ไม้มีสีกแปรรูปไม่ว่าจำนวนเท่าใดไว้ในครอบครองหรือมีไม้แปรรูปชนิดอื่นเป็นจำนวนเกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร ไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาต

มีต่อหน้าถัดไป

ดังนั้น ในการแปรรูปไม้ชนิดอื่น นอกจากไม้สักหรือไม้ยางที่ได้ขึ้นในป่า ซึ่งไม่ใช่ไม้หวงห้าม
จึงไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๘ แต่อย่างใด

(ลงนาม) สมภพ โทตระกิตย์
(นายสมภพ โทตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
สิงหาคม ๒๕๖๙

ต่อจากเชิงอรรถที่ ๕

เพื่อประโยชน์แห่งความในวรรคหนึ่ง ไม้ซุงหรือไม้ท่อนที่จมอยู่ในแม่น้ำลำคลอง ในรัศมีห้าสิบเมตรของบริเวณ
ที่ทำการแปรรูปไม้ และไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ให้สันนิษฐานว่าเป็นไม้ที่อยู่ในความครอบครองของผู้รับอนุญาตตั้งโรงงาน
แปรรูปไม้ที่มีโรงงานอยู่ในบริเวณนั้น
ความในวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำแกไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย

๙๖

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ด่วนมาก

ที่ สร. ๐๖๐๑/๑๑๕๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒ เมษายน ๒๕๒๕

เรื่อง การนำไม้ท่อนซุงจากที่ดินกรรมสิทธิ์เข้าโรงงานแปรรูปไม้ที่ได้รับอนุญาตตั้งตามพระราชบัญญัติป่าไม้

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

- อ้างถึง ๑. หนังสือกรมป่าไม้ด่วนมาก ที่ กส. ๐๗๐๔(๒)/๑๖๐๑ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๕
๒. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ สร. ๐๖๐๑/๙๙๑ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่อง การนำไม้ท่อนซุงจากที่ดินของเอกชนเข้าโรงงาน แปรรูปไม้ที่ได้รับ
อนุญาตตั้งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่อ้างถึง ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นใน
ปัญหาข้อกฎหมายว่า

- (๑) ไม้ท่อนซุงที่นำออกจากที่ดินกรรมสิทธิ์ก่อนนำเข้าโรงงานจะต้องให้ผ่านการตรวจสอบขอ
เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ก่อนหรือไม่
(๒) หากเจ้าของไม้แสดงความยินยอมในส่วนแบ่งผลประโยชน์ความเป็นไม้ในที่ดินเสมือนหนึ่ง
เป็นไม้ในป่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเรียกเก็บค่ากรรมเนียมในกรณีดังต่อไปนี้หรือไม่
(๒.๑) ขอลำไม้ชนิดที่ตรงกับไม้หวงห้ามโดยยินยอมชำระค่าภาคหลวงเช่นเดียวกับไม้หวงห้าม
ทั่วไป

(๒.๒) ยินยอมชำระค่ากรรมเนียมไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามเมื่อนำเข้าเขตด้านป่าไม้ตามมาตรา
๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือขอให้
จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วยความแจ่มแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว
ข้างต้นแล้ว เห็นว่าสำหรับปัญหาแรก ไม้ยางพาราตามที่หรือเป็นไม้ในที่ดินของเอกชนซึ่งไม่อยู่ในบังคับของ
พระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ดังนั้น การนำไม้ท่อนซุงยางพารออกจากที่ดินของเอกชนเพื่อเข้าโรงงานแปรรูปไม้
จึงไม่ต้องผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕๑ ก่อนแต่อย่างใด

สำหรับปัญหาตาม (๒.๑) เห็นว่า การทำไม้ที่จะต้องเสียค่าภาคหลวง จะต้องเป็นการทำไม้
ในป่า และกฎหมายได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะเรียกเก็บค่าภาคหลวงได้ในกรณีใดบ้างเมื่อ
ไม้ยางพาราตามที่หรือเป็นไม้ในที่ดินของเอกชน ซึ่งไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องเสียค่าภาคหลวงเจ้าของจึงไม่มี
หน้าที่ที่จะต้องชำระค่าภาคหลวงและพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจจะเรียกเก็บค่าภาคหลวง

สำหรับปัญหาตาม (๒.๒) เห็นว่า การขอชำระค่าธรรมเนียมไม้ที่มีไม้หวงห้าม เมื่อนำเข้าเขตด่านป่าไม้ ตามมาตรา ๒๕ นั้น ก็เป็นเช่นเดียวกับการชำระค่าภาคหลวงดงที่กล่าวมาข้างต้น คือ เมื่อไม้ดังกล่าวมิใช่ไม้ที่อยู่ในป่า จึงไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมในการผ่านด่านป่าไม้ ทั้งนี้ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงนาม) อมร จันทสมบุรณ์
(นายอมร จันทสมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึก

เรื่อง การนำไม้ท่อนซุงจากที่ของเอกชนเข้าโรงงานแปรรูปไม้ ที่ได้รับอนุญาตตั้งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ กส ๐๓๐๔(๒)/๑๖๐๑ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๒๕ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ความว่า เนื่องจากปัจจุบันได้มีไม้ยางพาราเก่าถูกตัดโค่นออกจากสวนยางเป็นจำนวนมาก เพื่อปลูกยางพาราพันธุ์ใหม่ทดแทนตามโครงการช่วยเหลือของรัฐบาลและทางราชการมีนโยบายสนับสนุนให้นำไม้ยางพาราเหล่านี้มาใช้เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานแปรรูปไม้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ทดลองตั้งโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา (โรงเลื่อย) ขึ้นในท้องที่ภาคตะวันออกและภาคใต้ ๖ จังหวัดก่อน นอกจากนั้นยังมีโรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมที่ใช้ไม้ยางพาราเป็นวัตถุดิบและได้รับอนุญาตตั้งอยู่ก่อนแล้วจำนวนมากราย แต่การนำไม้ดังกล่าวเข้าโรงงานก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการตีความมาตรา ๔๔ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เพราะไม้ยางพาราหรือไม้อื่นที่เอกชนปลูกขึ้นหรือเป็นไม้ที่ติดมากับพื้นดินตามธรรมชาติก่อนการได้กรรมสิทธิ์ตามกฎหมายที่ดินย่อมเป็นไม้ที่ไม่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

กรมป่าไม้จึงขอหารือว่า

(๑) ไม้ท่อนซุงที่นำมาจากที่ดินกรรมสิทธิ์ก่อนนำเข้าโรงงานจะต้องให้ผ่านการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๑ ก่อนหรือไม่

(๒) หากเจ้าของไม้แสดงความยินยอมในส่วนแบ่งผลประโยชน์ความเป็นไม้ในที่ดิน เสมือนหนึ่งเป็นในป่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในกรณีดังต่อไปนี้ได้หรือไม่

(๒.๑) ขอทำไม้ชนิดที่ตรงกับไม้หวงห้ามโดยยินยอมชำระค่าภาคหลวงเช่นเดียวกับไม้หวงห้ามทั่วไป

(๒.๒) ยินยอมขอชำระค่าธรรมเนียมไม้ที่มีไม้หวงห้ามเมื่อนำเข้าเขตด่านป่าไม้ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๔

ทั้งนี้ เพื่อกรมป่าไม้จะได้ถือปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. เมื่อพิจารณาพินัยมคำว่า “ป่า” และคำว่า “ไม้” ในมาตรา ๔^(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ประกอบกับมาตรา ๖^(๒) และมาตรา ๗^(๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เห็นได้ว่าไม้ที่อยู่ใน บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้มี ๒ ประเภทคือ ไม้หวงห้ามซึ่งได้แก่ ไม้สักและไมยางทั่วไปในราชอาณาจักร ไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใด รวมถึงไม้ชนิดอื่นในป่าที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นไม้หวงห้าม ประเภทหนึ่ง กับ ไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามซึ่งได้แก่ไม้ชนิดอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนดให้เป็นไม้หวงห้าม อีกประเภทหนึ่ง และ บทบัญญัติในพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ นี้ ส่วนใหญ่เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ไม้ในป่า คือไม้ที่อยู่ในที่ดินที่ยังไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ส่วนไม้ในที่ดินของเอกชนได้มีบทบัญญัติบังคับไว้เฉพาะในมาตรา ๗ และ มาตรา ๑๔ ทวิ^(๔) ดังนั้น ไม้ในที่ดินของเอกชนไม่ว่าจะเป็นไม้ที่เอกชนปลูกขึ้นหรือเป็นไม้ที่ติดมากับพื้นดิน ตามธรรมชาติก่อนการได้กรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมไม่อยู่ในความควบคุมของพระราชบัญญัติ ป่าไม้ฯ เว้นแต่ไม้สักหรือไมยางทั่วไปเท่านั้น สำหรับไมยางพาราตามปัญหาที่หารือนี้ไม่ใช่ไมยางทั่วไป ซึ่งเป็น ไม้หวงห้ามประเภท ก. ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่เป็นไม้ในที่ดินของเอกชนที่เจ้าของได้ ปลูกขึ้นเพราะฉะนั้น จึงไม่เป็นไม้ที่อยู่ในป่าและไม่เป็นไม้หวงห้าม

(๑) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(๒) “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้ชนิดอื่นที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ที่ นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนราก ปุ่ม ตอ เศษ ปลายและกิ่งของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะถูก ตัดทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด ๆ

(๒) มาตรา ๖ ไม้หวงห้ามมีสองประเภทคือ

ประเภท ก. ไม้หวงห้ามธรรมดา ได้แก่ไม้ซึ่งการทำไม้จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับ สัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้

ประเภท ข. ไม้หวงห้ามพิเศษ ได้แก่ไม้หายากหรือไม้ที่ควรสงวนซึ่งไม่อนุญาตให้ทำไม้ เว้นแต่รัฐมนตรีจะได้ อนุญาตในกรณีพิเศษ

(๓) มาตรา ๗ ไม้สักและไมยางทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่า จะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้ หรือเปลี่ยนแปลงประเภทไม้หวงห้ามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามประเภทใดขึ้นในท้องที่ใดนอกจากท้องที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความใน มาตราก่อนแล้วนั้นก็ดี ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกา ซึ่งตราขึ้นตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๔) มาตรา ๑๔ ทวิ บทบัญญัติมาตรา ๑๔ มิให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไม้สักที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน ตามประมวลกฎหมายที่ดินเพื่อใช้สอยส่วนตัว และมีให้ใช้บังคับแก่ผู้รับอนุญาตทำไมยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มี น.ส. ๓ หรือ โฉนดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน เพื่อใช้สอยส่วนตัว

๑๐๐

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

๒. ปัญหาข้อ (๑) ที่กรมป่าไม้ขอหาหรือว่า ไม้ท่อนซุงซึ่งนำออกจากที่ดินของเอกชนก่อนนำเข้าโรงงาน จะต้องให้ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๐^(๕) ก่อนหรือไม่นั้น เห็นว่าบทบัญญัติในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการแปรรูปไม้ซึ่งกำหนดว่า ในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ผู้ได้รับอนุญาตให้แปรรูปไม้ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ หรือตั้งโรงค้ำไม้แปรรูปจะมีไม้ไว้ในครอบครองในสถานที่ที่ตนได้รับอนุญาตได้เฉพาะไม้ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๐(๑) ถึง (๕) คือไม้ที่ต้องผ่านขั้นตอนการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เช่น ไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าแล้ว หรือไม้ที่ได้ประทับตราแสดงว่าเป็นไม้ที่ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง เป็นต้น ส่วนไม้อย่างพาราตามที่ทำหรือเป็นปัญหามานี้ได้กล่าวแล้วว่า เป็นไม้ในที่ดินของเอกชน ซึ่งไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ดังนั้น การนำไม้ท่อนซุงพาราออกจากที่ดินของเอกชนเพื่อเข้าโรงงานแปรรูปไม้ จึงไม่ต้องการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๐ ก่อนแต่อย่างใด

๓. สำหรับปัญหาตาม (๒) ที่หาหรือว่า หากเจ้าของไม้ยินยอมในส่วนแบ่งผลประโยชน์ในไม้ในที่ดินเสมือนหนึ่งเป็นไม้ในป่า พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเก็บค่าธรรมเนียมตามที่จำแนกไว้ใน (๒.๑) และ (๒.๒) ได้เพียงใดนั้น

สำหรับข้อที่ถามใน (๒.๑) ว่า การขอทำไม้ชนิดที่ตรงกับไม้หวงห้ามโดยยินยอมชำระค่าภาคหลวง เช่นเดียวกับไม้หวงห้ามทั่วไปได้หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณาตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แล้ว จะเห็นว่าค่าภาคหลวงหมายถึงเงินค่าธรรมเนียมที่ผู้ทำไม้หรือเก็บหาของป่าจะต้องเสียตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และการทำไม้ที่จะต้องเสียค่าภาคหลวงนั้นจะต้องเป็นการทำไม้ในป่า ถ้ามิใช่ไม้ในป่า แม้จะตรงกับ

(๕) มาตรา ๕๐ ผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ จะมีไว้ในครอบครองในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตของตนได้แต่เฉพาะไม้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ไม้ที่ได้ชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าเสร็จสิ้นแล้ว หรือถ้าเป็นไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำการแปรรูปได้ก่อนชำระค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า โดยมีหนังสืออนุญาตของอธิบดีกรมป่าไม้ และมีรอยตราอนุญาตประทับไว้แล้ว

(๒) ไม้ที่ได้รับอนุญาตให้ทำโดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตราแสดงว่าเป็นไม้ที่ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงไว้แล้ว

(๓) ไม้ที่ได้รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประทับตรารัฐบาลขายไว้แล้ว

(๔) ไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาตตามความในหมวดนี้ และมีหนังสือกำกับไม้แปรรูปของผู้รับอนุญาตหรือใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไว้เป็นหลักฐาน

(๕) ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรและมีใบเบิกทางตามมาตรา ๓๔(๓) กำกับ

ไม้หวงห้ามก็ไม่จำเป็นต้องเสียค่าภาคหลวง อีกทั้งก็ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะเก็บค่าภาคหลวงได้ในกรณีใดบ้าง เช่น กรณีการทำไม้ฟัน เป็นต้น ส่วนไม้ยางพาราที่ได้กล่าวแล้วว่าไม่เป็นไม้ที่อยู่ในบังคับที่จะต้องเสียค่าภาคหลวง ดังนั้น เจ้าของก็ไม่มีหน้าที่ที่จะยินยอมชำระค่าภาคหลวงแต่ประการใด และพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจที่จะเก็บค่าภาคหลวงในกรณีเช่นนี้ กรมป่าไม้ น่าจะชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องชำระค่าภาคหลวงได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่ดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น

ส่วนข้อที่ถามใน (๒๒) ว่า เจ้าของไม้จะขอชำระค่าธรรมเนียมไม้ที่มีไม้หวงห้าม เมื่อนำเข้าเขตด่านป่าไม้ตามมาตรา ๒๕^(๖) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่าการชำระค่าธรรมเนียมดังที่กล่าวมานี้ก็เช่นเดียวกับการชำระค่าภาคหลวงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น คือ เมื่อไม่ดังกล่าวมิใช่เป็นไม้ที่อยู่ในป่า จึงไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมในการผ่านด่านป่าไม้ เพราะฉะนั้น เจ้าของไม้ก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าธรรมเนียมและพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจที่จะเก็บค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกัน อนึ่ง ตามข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกรมป่าไม้ได้ชี้แจง ปรากฏว่าการที่เจ้าของไม้ (ยางพารา) ขอชำระค่าธรรมเนียมนั้นก็เพียงเพื่อจะได้รับหนังสือจากกรมป่าไม้สำหรับนำไปแสดงต่อเจ้าพนักงานตำรวจ มิฉะนั้น เจ้าพนักงานตำรวจซึ่งตรวจพบจะกักไม้ไว้ไม่ยอมให้ผ่านด่าน ถ้ามูลเหตุแห่งการขอชำระค่าธรรมเนียมเป็นไปดังข้อเท็จจริงที่ผู้แทนกรมป่าไม้ชี้แจงเช่นนั้นแล้ว ก็เห็นว่าการที่เจ้าพนักงานตำรวจได้กักไม้ไว้เช่นนั้นเป็นการปฏิบัติไม่ชอบ กรมป่าไม้ควรประสานงานกับกรมตำรวจ โดยชี้แจงถึงความหมายของตัวบทกฎหมายดังที่กล่าวมาให้กรมตำรวจทราบ ก็จะเป็นทางขจัดอุปสรรคดังที่หารือมานี้ได้

(ลงนาม) อมร จันทรสุมบุรณ์
(นาย อมร จันทรสุมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๒๕

(๖) มาตรา ๒๕ ผู้ใดนำไม้ที่มีไม้หวงห้ามเข้าเขตด่านป่าไม้ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่รัฐมนตรีกำหนด เว้นแต่นำไปเพื่อใช้สอยส่วนตัวภายในเขตท้องที่จังหวัดที่ทำไม้ นั้น
การการนำไม้เข้าเขตด่านป่าไม้หลายด่าน ให้เสียค่าธรรมเนียมเพียงด่านแรกด่านเดียว

ด่วนมาก

ที่ นร. ๐๕๐๑/๓๗๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

เรื่อง ทหารือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่า (ไม้ที่ปลูกขึ้นเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่และอยู่ในบังคับกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง (๑) หนังสือกรมป่าไม้ ด่วนมาก ที่ กษ. ๐๗๐๗/๓๑๔๐๔ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๓

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร. ๐๕๐๑/๐๕๒ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๒๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ทหารือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการปลูกป่าตามข้อ ๑๗ แห่งสัมปทานทำไม้ หวงห้ามธรรมดานอกจากไม้สัก และมาตรา ๑๖ กับมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และการปลูกป่าในเขตปฏิรูปที่ดินหรือนิคม ตามพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ หรือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ (ไม้ที่ปลูกขึ้นดังกล่าวจะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ และการตัดฟัน ไม้ดังกล่าวและการนำไม้นั้นเคลื่อนที่จะอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้หรือกฎหมาย ว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่อ้างถึง (๑) ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า

๑. การปลูกป่าในเขตป่าสัมปทานหรือนอกเขตป่าสัมปทานตามข้อ ๑๗ แห่งสัมปทานทำ ไม้หวงห้ามธรรมดานอกจากไม้สัก การปลูกป่าโดยเอกชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และการปลูกป่าในที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดินตาม พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ และในนิคมตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการ ครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ซึ่งราษฎรยังมิได้รับหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมาย ที่ดิน ตลอดจนการปลูกป่าในที่ดินสาธารณประโยชน์หรือที่ดินอื่นๆ ที่ยังคงมีสภาพป่าตามพระราชบัญญัติ ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ นั้น ไม้ที่ปลูกขึ้นจะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

๒. ไม้สักและไม้อย่างที่ผู้มีสิทธิในที่ดินหรือมีสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นได้ใช้สิทธินั้นปลูก ลงไว้ จะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. หากไม้ที่ปลูกตามข้อ ๑๗ แห่งสัมปทานฯและตามมาตรา ๑๖ กับมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ตามปัญหาประการแรก ไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น การตัด ฟันไม้ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์จะอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ หรือ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ หรือไม่ เพียงใด

๑๐๓

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

๔. ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนหรือหลังการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้นจะถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด

๕. ตามที่กรมป่าไม้อนุญาตให้เอกชนปลูกป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชำระเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ และออกหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียมนั้น หากจะเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตจากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าเพื่อทำประโยชน์ต่างๆ จะกระทำได้หรือไม่ เพียงใด

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า

๑. สำหรับปัญหาประการแรก การปลูกป่าในพื้นที่ดังกล่าวมีทั้งที่เป็นกรณีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งไม่มีเจ้าของ และในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ ในกรณีที่เป็นกรณีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ไม้ที่ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น แต่เป็นไม้ในป่าซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ เพราะสาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ที่ไม่มีเจ้าของ จึงไม่อยู่ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนควบของทรัพย์สินในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เนื่องจากส่วนควบนั้นจะต้องเป็นส่วนควบของทรัพย์สินที่มีเจ้าของ ส่วนในกรณีที่เป็นกรณีการปลูกป่าในที่ราชพัสดุ ซึ่งกระทรวงการคลังเป็นเจ้าของนั้นไม้ที่ปลูกขึ้นเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา ๑๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๒. สำหรับปัญหาประการที่สอง ไม้สักและไม้ยางที่ปลูกขึ้นในที่ดินของเอกชนย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไปนั้นตามมาตรา ๑๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้มีสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกไม้สักและไม้ยางลงไว้ในที่ดินนั้น ไม้ดังกล่าวอาจแยกกรรมสิทธิ์ออกจากที่ดินที่ปลูกไม้นั้นได้ ตามมาตรา ๑๔๑๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๓. สำหรับปัญหาประการที่สาม แม้ว่าไม้ดังกล่าวที่ปลูกอยู่ในที่ดินส่วนที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จะมีใช่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นก็ตาม แต่การตัดฟันไม้หวงห้ามและการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ส่วนการทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มีไม้หวงห้าม ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ

๔. สำหรับปัญหาประการที่สี่ ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ไม่ว่าไม้นั้นจะขึ้นก่อนหรือหลังการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองดังกล่าว ย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ตามมาตรา ๑๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๕. สำหรับปัญหาประการที่ห้า การเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ จากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าจะ กระทำได้ เพราะมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐ บัญญัติให้กำหนดเงื่อนไขในหนังสืออนุญาตจึงต้องทำเป็น หนังสืออนุญาตและกำหนดเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อมร จันทสมบุรณ์
(นาย อมร จันทสมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม
โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

บันทึก

เรื่อง ทหาริปัญหากฎหมายเกี่ยวกับปลูกป่า ตามข้อ ๑๗ แห่งสัมปทานทำไม้หวงห้ามธรรมดาณอกจากไม้สัก และมาตรา ๑๖ กับมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และการปลูกป่าในเขตปฏิรูปที่ดินหรือนคม ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ หรือพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ (ไม้ที่ปลูกขึ้นดังกล่าวจะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ และการตัดฟันไม้ดังกล่าวและการนำไม้นั้นเคลื่อนที่จะอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้หรือกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่)

กรมป่าไม้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ. ๐๗๐๗/๓๑๔๐๔ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กรมป่าไม้จึงกำหนดให้เอกชนทำการปลูกป่า ๔ ลักษณะ คือ

๑. การปลูกป่าตามเงื่อนไขสัมปทานทำไม้ ซึ่งกำหนดให้ผู้รับสัมปทานปลูกป่าทดแทนไม้ที่ท่าออกตามเงื่อนไขสัมปทานข้อ ๑๗ ^(๑) โดยปลูกในเขตป่าสัมปทานหรือนอกเขตป่าสัมปทาน

๒. การปลูกป่าโดยเอกชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการชั่วคราว เพื่อการปลูกป่าตามมาตรา ๑๖ ^(๒) แห่งพระราชบัญญัติ

(๑) ข้อ ๑๗ ตลอดระยะเวลาสัมปทานนี้ ผู้รับสัมปทานมีหน้าที่ปลูกต้นไม้บำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกและที่ขึ้นอยู่แล้วในป่าสัมปทาน และบำรุงรักษาป่าสัมปทานด้วยค่าใช้จ่ายของผู้รับสัมปทาน ทั้งนี้ ตามวิธีการที่กรมป่าไม้กำหนด รวมทั้งชนิดของต้นไม้ที่กำหนดให้ปลูกด้วย

ในกรณีที่กรมป่าไม้เห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะต้องให้ผู้รับสัมปทานปลูกต้นไม้ในเขตป่าสัมปทานแปลงใดทั้งหมดหรือบางส่วนที่กำหนดให้ผู้รับสัมปทานทำไม้ กรมป่าไม้จะสั่งให้งดการปลูกต้นไม้ในป่าสัมปทานแปลงนั้นเท่าที่เห็นว่าไม่จำเป็นต้องปลูกก็ได้ ในกรณีเช่นนี้กรมป่าไม้จะได้อำหนดให้ผู้รับสัมปทานปลูกต้นไม้และบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูกในป่าอื่นนอกเขตป่าสัมปทานแทนได้ แต่ต้องไม่เกินเนื้อที่ในเขตป่าสัมปทานที่ไม่จำเป็นต้องปลูก

การปฏิบัติตามความในวรรคสอง ไม่เป็นเหตุให้ผู้รับสัมปทานพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องบำรุงรักษาต้นไม้ที่ขึ้นอยู่แล้วในป่าสัมปทานและบำรุงรักษาป่าสัมปทานตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง

(๒) มาตรา ๑๖ อธิบติโดยอนุมาตรารัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้เป็นการชั่วคราวภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

ถ้าการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามวรรคหนึ่งเป็นการอนุญาตแก่บุคคลผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการใดๆ เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยการทำเหมืองแร่ หรือให้ขุดดินขาวหรือทำการระเบิดและย่อยหินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ผู้รับอนุญาตนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับแร่ ดินขาว หรือหิน แล้วแต่กรณี

๑๐๖

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ หรือตามหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติตาม
มาตรา ๒๐^(๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗

๓. การปลูกป่าในที่ดินของรัฐที่นำไปจัดให้ราษฎรเช่าอยู่อาศัยหรือทำประโยชน์ตาม
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ หรือในที่ดินที่จัดเป็นนิคมตามพระราชบัญญัติ
จัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๐๑ ซึ่งราษฎรยังมีได้รับหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตาม
ประมวลกฎหมายที่ดิน ตลอดถึงการปลูกป่าในที่ดินสาธารณะประโยชน์หรือที่ดินอื่นๆ ที่ยังคงมีสภาพเป็นป่าตาม
พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

๔. การปลูกป่าในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน
อย่างไรก็ดี แนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมให้เอกชนปลูกป่า ยังมีปัญหากฎหมายอยู่หลายประการ
ซึ่งเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้มีความเห็นขัดแย้งกัน กล่าวคือ

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า หากตีความว่าไม้ยืนต้นที่ปลูกขึ้นในที่ดินตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และ ข้อ ๓ ไม่
เป็นส่วนควบของที่ดินตามมาตรา ๑๐๙^(๔) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ที่ปลูกขึ้นก็หลุดพ้น
จากการควบคุมตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เพราะกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้บังคับไม่ถึง ผู้ปลูกป่าในพื้นที่
ดังกล่าวชอบที่จะตัดฟันนำไม้ที่ปลูกเคลื่อนย้ายไปใช้ประโยชน์ได้โดยไม่ต้องรับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า การที่ไม้นั้นเป็นส่วนควบของที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่มีผลในทางกฎหมาย
ทำให้ไม้นั้นหลุดพ้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เพราะไม่มีกฎหมายใดบัญญัติรับรองไว้แต่
ประการใด แต่การเป็นส่วนควบทำให้มีผลทางกฎหมายตามมาตรา ๑๐๗ วรรคสอง^(๕) แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ใครเป็นเจ้าของทรัพย์โดยมมีกรรมสิทธิ์ในบรรดาสวนควบทั้งหลายของทรัพย์นั้น
บทบัญญัติมาตรา ๑๐๙ เป็นเพียงบทยกเว้นในเรื่องส่วนควบตามมาตรา ๑๐๗ วรรคหนึ่ง

(๓) มาตรา ๒๐ ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเสื่อมโทรมไม่มีค่าเหลืออยู่เป็นส่วนใหญ่ และป่าสงวนแห่งชาติ
นั้นไม่อาจกลับฟื้นคืนได้เองตามธรรมชาติ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำการบำรุงป่า
หรือปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต

(๔) มาตรา ๑๐๙ ทรัพย์ซึ่งติดกับที่ดินหรือติดกับโรงเรือนเพียงชั่วคราวย่อมไม่กลายเป็นส่วนควบ วิธีอย่างเดียวกันนี้
ย่อมใช้บังคับแก่โรงเรือนหรือการปลูกสร้างอย่างอื่น อันผู้มีสิทธิในที่ดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกทำลงไว้ในที่ดินนั้น

(๕) มาตรา ๑๐๗ ส่วนควบของทรัพย์นั้น คือ ส่วนซึ่งว่าโดยสภาพแห่งทรัพย์หรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ย่อม
เป็นสาระสำคัญในความเป็นอยู่ของทรัพย์นั้น และไม่อาจจะแยกจากกันได้นอกจากจะทำลาย หรือทำบุบสลาย หรือทำให้
ทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงรูปทรง

ใครเป็นเจ้าของทรัพย์อันใด ย่อมมีกรรมสิทธิ์ในบรรดาสวนควบทั้งหลายของทรัพย์อันนั้น

แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น หากตีความว่าไม้ที่ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบของที่ดินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา ๑๐๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ที่ปลูกก็จะเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ปลูกไม้นั้น แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับในเรื่องกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖^(๖) ซึ่งบัญญัติให้เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิจำหน่ายใช้สอยติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ดังนั้น เมื่อกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ได้บัญญัติควบคุมการตัดฟันทำไม้และการนำไม้เคลื่อนที่ออกจากป่าต้องรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การตัดฟันทำไม้ที่ปลูกในที่ดินตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ซึ่งยังคงเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ และการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ทั้งสิ้น

กรมป่าไม้จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหากฎหมายดังต่อไปนี้

(๑) การปลูกป่าในพื้นที่ตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และ ข้อ ๓ ไม้ที่ปลูกขึ้นจะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

(๒) ไม้สักและไม้อย่างที่มีสิทธิในที่ดินหรือมีสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นได้ใช้สิทธินั้นปลูกลงไว้จะเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

(๓) หากไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินดังกล่าวตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น การตัดฟันไม้ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ไปใช้ประโยชน์จะอยู่ในบังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ หรือพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ หรือไม่ เพียงใด

(๔) ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินที่บุคคลมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ก่อนหรือหลังการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น จะถือว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่หรือไม่ เพราะเหตุใด

(๕) ตามที่กรมป่าไม้อนุญาตให้เอกชนปลูกป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ โดยออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชำระค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และออกหนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยไม่ต้องชำระค่าธรรมเนียม นั้น หากจะเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตจากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าเพื่อทำประโยชน์ต่างๆ จะกระทำได้หรือไม่ เพียงใด ถ้าทำในรูปสัญญาได้ก็จะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามความประสงค์ของผู้สัญญาได้

(๖) มาตรา ๑๓๓๖ ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว และได้
ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) แล้ว มีความเห็นดังนี้

(๑) สำหรับปัญหาประการแรก การปลูกป่าตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ มีทั้งที่เป็นกรณี
การปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งไม่มีเจ้าของ เช่น ที่ดินรกร้างว่างเปล่าในเขตป่าสัมปทาน
และเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น และการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ เช่น
ที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น ในกรณีที่มีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินซึ่งเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามมาตรา ๑๐๖^(๗) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น ไม้ที่
ปลูกขึ้นไม่เป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น เพราะสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ไม่อยู่
ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนควบของทรัพย์สินในมาตรา ๑๐๗^(๘) มาตรา ๑๐๘^(๙) และมาตรา ๑๐๙^(๑๐)
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ แต่ส่วนควบนั้นหมายความว่าถึงกรณี
ทรัพย์สินที่มีเจ้าของตามมาตรา ๑๐๗ วรรคสอง^(๑๑) ที่บัญญัติว่า “ใครเป็นเจ้าของทรัพย์สินอันใด ย่อมมีกรรมสิทธิ์
ในบรรดาส่วนควบทั้งหลายของทรัพย์สินอันนั้น” ไม้ดังกล่าวจึงเป็น “ไม้ในป่า” หรือ “ไม้ในป่าสงวนแห่งชาติ”
ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ส่วนในกรณีที่มีการปลูกป่าในที่ดินที่เป็นทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุนั้น
พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๔ มาตรา ๕^(๑๒) บัญญัติว่า “ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ”
ที่ราชพัสดุจึงเป็นทรัพย์สินที่มีเจ้าของ ฉะนั้น ไม้ที่ปลูกขึ้นบนที่ดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุจึงเป็นส่วนควบกับที่ดินที่
ปลูกไม้นั้นตามมาตรา ๑๐๘^(๑๓) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๗) มาตรา ๑๐๖ ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ ได้แก่ทรัพย์สินซึ่งไม่สามารถถือเอาได้ และทรัพย์สินซึ่งไม่โอนให้กันได้โดยชอบ
ด้วยกฎหมาย

(๘) โปรดดูเชิงอรรถ (๕)

(๙) มาตรา ๑๐๘ ไม้ยืนต้น นับว่าเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้น

ไม้ล้มลุกและธัญญาหารอันจะเก็บเกี่ยวผลได้คราวหนึ่งหรือหลายคราวต่อปี ย่อมไม่เป็นส่วนควบกับที่ดิน และ
นับว่าเป็นสังหาริมทรัพย์ด้วย

(๑๐) โปรดดูเชิงอรรถ (๔)

(๑๑) โปรดดูเชิงอรรถ (๕)

(๑๒) มาตรา ๕ ให้กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๓) โปรดดูเชิงอรรถ (๙)

(๒) สำหรับปัญหาประการที่สอง แม้ว่าไม้สักและไม้ยางที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีเจ้าของจะเป็นไม้หวงห้ามธรรมดาตามมาตรา ๗^(๑๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งการทำไม้ดังกล่าวจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานตามด้วยมาตรา ๑๑^(๑๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๔๙๔ ก็ตาม แต่ไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีเจ้าของต้องอยู่ในบังคับของบทบัญญัติว่าด้วยส่วนของทรัพย์สินในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉะนั้น ถ้าเป็นการปลูกไม้สักและไม้ยางในที่ดินของเอกชน ไม้ดังกล่าวไม่นับว่าเป็นส่วนของทรัพย์สินที่ปลูกไม้นั้นตามมาตรา ๑๐๔^(๑๖) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ตามปัญหาที่หารือมานี้ มีกรณีที่ผู้มีสิทธิเหนือพื้นดินของผู้อื่นใช้สิทธินั้นปลูกไม้สักและไม้ยางลงไว้ในที่ดินนั้น ฉะนั้น ไม้ดังกล่าวจึงแยกกรรมสิทธิ์ออกจากที่ดินที่ปลูกไม้นั้นได้ตามมาตรา ๑๔๑๐^(๑๗) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๑๔) มาตรา ๗ ไม้สักและไม้ยางทั่วไปในราชอาณาจักรไม่ว่าจะขึ้นอยู่ที่ใดเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ไม้ชนิดอื่นในป่าจะเป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

การเพิ่มเติมหรือเพิกถอนชนิดไม้ หรือเปลี่ยนแปลงประเภทไม้หวงห้ามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้แล้วก็ดี หรือจะกำหนดไม้ชนิดใดเป็นไม้หวงห้ามประเภทใดขึ้นในท้องที่ใด นอกจากท้องที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดตามความในมาตรา ก่อนแล้วนั้นก็ดี ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาซึ่งตราขึ้นตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ใช้บังคับได้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๑๕) มาตรา ๑๑ ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้วจะอนุญาตให้ผูกขาดโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้พื้นหรือไม้เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดารหรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาด หรือสัมปทาน ตามความในวรรคก่อนให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

(๑๖) โปรดดูเชิงอรรถ (๙)

(๑๗) มาตรา ๑๔๑๐ เจ้าของที่ดินอาจก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณแก่บุคคลอื่น โดยให้บุคคลนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูกบนดิน หรือได้ดินนั้น

(๓) สำหรับปัญหาประการที่สาม แม้ว่าไม้ที่ขึ้นอยู่ในที่สาธารณะสมบัติของแผ่นดินตามข้อ ๑ และข้อ ๒ จะไม่ใช่ส่วนควบกับที่ดินที่ปลูกไม้นั้นก็ตาม แต่ถ้าไม้นั้นเป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ แล้ว การตัดฟันไม้นั้นดังกล่าวไม่ว่าจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่ ตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งใช้บังคับกับไม้หวงห้ามทุกชนิดในป่า ส่วนการทำไม้ที่มีไม้หวงห้ามตลอดจนการนำไม้นั้นเคลื่อนที่ ถ้าเป็นไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งบัญญัติควบคุมและรักษาไม้ในป่าสงวนแห่งชาติที่มีไม้หวงห้าม

(๔) สำหรับปัญหาประการที่สี่ ที่ดินที่บุคคลได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองโดยได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว เป็นที่ดินที่มีเจ้าของและพ้นสภาพจากการเป็นป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑)^(๑๔) ที่บัญญัติว่า “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน ฉะนั้น ไม้ที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในที่ดินนั้น ไม่ว่าจะขึ้นก่อนหรือหลังการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองดังกล่าว ย่อมเป็นส่วนควบกับที่ดินที่ไม้นั้นขึ้นอยู่ตามมาตรา ๑๐๘^(๑๕) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๕) สำหรับปัญหาประการที่ห้า การเปลี่ยนรูปแบบการอนุญาตตามมาตรา ๑๖^(๒๐) และมาตรา ๒๐^(๒๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ จากหนังสืออนุญาตเป็นรูปสัญญาเช่าพื้นที่ป่าจะกระทำมิได้ เพราะมาตรา ๑๖ และ มาตรา ๒๐ บัญญัติให้กำหนดเงื่อนไขในหนังสืออนุญาต จึงต้องทำเป็นหนังสืออนุญาตและกำหนดเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ

(ลงนาม) อมร จันทสมบุรณ์
(นายอมร จันทสมบุรณ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

(๑๔) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๕) โปรดดูเชิงอรรถ (๙)

(๒๐) โปรดดูเชิงอรรถ (๒)

(๒๑) โปรดดูเชิงอรรถ (๓)

ที่ นร. ๐๖๐๑/๒๓๖

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓ มีนาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมายกรณีเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง (๑) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ. ๐๗๐๗.๐๒/๓๕๕๗ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๖๐๑/ป ๑๐๕๖๕
ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่องการเก็บหาผลปาล์มน้ำมันและกริตยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

ตามที่กรมป่าไม้ได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑) น้ำยางพารา ผลปาล์ม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นโดยผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตามความในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ จะเป็นของป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร

๒) การกริตยางพารา เก็บผลปาล์ม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นโดยการลงทุนลงแรงของผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ผู้รับอนุญาตดังกล่าวจะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๑๐๗ (พ.ศ.๒๕๒๔) ออกตามความในแห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามกฎหมาย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ หรือไม่ อย่างไร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้กรมป่าไม้ จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วยความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ คำว่า “ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าซึ่งอยู่หมายความว่าถึงทุกสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า ไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการลงทุนลงแรงของมนุษย์ ซึ่งต่างจากคำว่า “ของป่า” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๔ ที่หมายความว่าจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติเท่านั้น และหากผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และ ๒๐ ประสงค์จะเก็บ

๑๑๒

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ผลปาล์มน้ำมันและกรีดยางพาราที่ตนไปปลูกขึ้น ก็จะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๗ รวมทั้งต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าสำหรับของป่าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมกับหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

บันทึก

เรื่อง การเก็บหาผลปาล์มน้ำมันและกริดยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๗๐๗.๐๒/๓๕๙๕๖ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมป่าไม้มีปัญหาคอขวดเกี่ยวกับทางปฏิบัติ กรณีบุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖^(๑)หรือมาตรา ๒๐^(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ เพื่อวัตถุประสงค์ในการปลูกยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ฯลฯ เมื่อยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ฯลฯ ที่ได้รับอนุญาต ได้ทำการปลูกหรือสร้างขึ้นนั้นสามารถกริดยาง หรือเก็บผลปาล์มได้ผู้รับอนุญาตดังกล่าวจะต้องขอรับอนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕^(๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๑๐๗ (พ.ศ.๒๕๒๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และระเบียบที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร ซึ่งกรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า เนื่องจากน้ำยางพาราและผลปาล์มเป็นของป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เมื่อจะมีการเก็บหาของป่าดังกล่าว ผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติจะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๑๐๗ (พ.ศ.๒๕๒๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตเก็บหาของป่าภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๒๙ รวมทั้งต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามกฎหมาย ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๗ เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศอนุญาตให้มีการเก็บหาของป่าได้เป็นคราวๆ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า “ของป่า” น่าจะหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในป่าตามธรรมชาติเท่านั้น ไม่น่ารวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยการกระทำหรือปลูกสร้างจากฝีมือของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าไปดำเนินการปลูกสร้างขึ้นโดยชอบด้วยระเบียบและกฎหมาย ในการเข้าไปดำเนินการปลูกยางพาราหรือปาล์มน้ำมันของผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ ผู้รับอนุญาตจะต้องชำระค่าธรรมเนียมหนังสืออนุญาตตามกฎหมาย ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ หรือชำระค่าตอบแทนตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๑ เรื่อง กำหนดอัตราค่าตอบแทนให้ผู้รับอนุญาตทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นต้องชำระให้แก่รัฐบาล แล้วแต่กรณีอยู่แล้ว การที่จะให้ผู้รับอนุญาตดังกล่าวต้องขออนุญาตเก็บของป่าและเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามกฎหมาย ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความใน

(๑),(๒),(๓) โปรดดูเอกสารประกอบเชิงอรรถท้ายเรื่องนี้

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ อีก ย่อมเป็นการจัดเก็บค่าธรรมเนียมซ้ำซ้อน น่าจะเป็นการไม่เป็นธรรมกับผู้รับอนุญาตปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน เพราะผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อการปลูกยางพาราหรือปาล์มน้ำมันต้องเสียค่าธรรมเนียมหนังสืออนุญาตตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ หรือค่าตอบแทนให้แก่รัฐตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ทั้งยังจะต้องลงทุนลงแรงในการที่จะให้ได้มาซึ่งผลผลิตในลักษณะที่เรียกว่าของป่าอีกด้วย หากให้ผู้อนุญาตดังกล่าวต้องขออนุญาตหรือปฏิบัติเมื่อจะเก็บเกี่ยวผลประโยชน์เช่นเดียวกับผู้ขออนุญาตเก็บหาของป่าที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติทั่วไปก็จะเกิดการเปรียบเทียบและไม่เป็นธรรม รวมทั้งอาจเกิดกรณีการขออนุญาตเก็บหาของป่าในบริเวณที่มีการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ และปัญหาข้อพิพาทระหว่างผู้รับอนุญาตทั้งสองประเภทตลอดจนปัญหาอื่นๆ ขึ้นได้

เพื่อให้ทางปฏิบัติของกรมป่าไม้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กรมป่าไม้จึงขอหารือปัญหาดังนี้

๑. น้ำยางพารา ผลปาล์ม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นโดยผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามความในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ จะเป็นของป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร

๒. การกรีดยางพารา เก็บผลปาล์ม ฯลฯ ที่เกิดขึ้นโดยการลงทุนลงแรงของผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ผู้รับอนุญาตดังกล่าวจะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยปฏิบัติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑,๑๐๗ (พ.ศ.๒๕๒๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ว่าด้วยการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑,๒๒๑ (พ.ศ.๒๕๓๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือไม่ อย่างไร

ในการพิจารณาปัญหาที่ขอหารือมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้รับฟังคำชี้แจงเพิ่มเติมจากผู้แทนกรมป่าไม้ สรุปความได้ว่าการอนุญาตให้ปลูกสวนปาล์มน้ำมันในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยถือว่าเป็นการอนุญาตให้เข้าไปทำการเกษตรกรรมในเขตป่าสงวนแห่งชาติ สำหรับการอนุญาตให้ปลูกสวนยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เดิมเป็นการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๖ แต่ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ โดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และได้มีระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๓๐ ออกมาใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๓๐ แล้ว การอนุญาตให้ปลูกสวนยางพาราในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จะต้องเป็นการอนุญาตตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ โดยถือว่าเป็นการอนุญาตให้ปลูกไม้ยืนต้น การอนุญาตให้ปลูกสวนยางพาราตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ ไม่มีผลต่างกัน เพราะจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับอนุญาตต้องปฏิบัติคล้ายคลึงกัน ป่าสงวนแห่งชาติ ที่อธิบดีกรมป่าไม้โดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะอนุญาตให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่า หรือไม้ยืนต้นตามมาตรา ๒๐ ได้ จะต้องปรากฏว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา ๑๖ ทวิ แล้ว สำหรับการอนุญาตให้เอกชนเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ นั้น ก่อนที่จะอนุญาต เจ้าหน้าที่จะต้องเข้าไปตรวจสอบสภาพของป่าก่อน

ว่าเข้าหลักเกณฑ์ที่จะอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ได้หรือไม่ เช่น จะต้องไม่เป็นป่าต้นน้ำลำธาร ไม่เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ ไม่เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และไม่ใช้บริเวณสภาพของป่ายังติดอยู่ โดยทั่วไปแล้วบริเวณป่าสงวนแห่งชาติที่จะอนุญาตให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยนั้น จะเป็นป่าสงวนแห่งชาติที่สภาพป่าไม่ดีแล้วและไม่สามารถฟื้นสภาพของป่าขึ้นมาได้ตามธรรมชาติ และเมื่อต้นปาล์มน้ำมันและต้นยางพาราขึ้น ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐ ได้ปลูกและบำรุงรักษาจนสามารถเก็บเกี่ยวผลได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้รับอนุญาตน่าจะมีกรรมสิทธิ์ในต้นปาล์มน้ำมันและต้นยางพาราดังกล่าว ผลปาล์มน้ำมันและยางพารา อันเป็นดอกผลจากต้นปาล์มน้ำมันและต้นยางพารานั้น ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นของป่า เพราะไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติแต่เกิดจากการลงทุนลงแรงของมนุษย์

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาที่ข้อหารือมาประกอบคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกรมป่าไม้ และได้ตรวจพิจารณาสำเนาหนังสืออนุญาตที่ออกให้ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ซึ่งผู้แทนกรมป่าไม้ส่งมาให้ พิจารณาเป็นตัวอย่างรวม ๓ ราย คือ หนังสืออนุญาตให้บริษัทสามชัยสวนปาล์ม จำกัด เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ (เพื่อปลูกน้ำมันปาล์ม) หนังสืออนุญาตให้นายวิสันต์ สินธุพันธ์ เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ (เพื่อปลูกสร้างสวนยางพารา) และหนังสืออนุญาตให้ นายครุฑชิต ตั้งทรงเจริญ ทำการปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ (เพื่อปลูกสร้างสวนยางพารา) แล้ว สำหรับปัญหาที่ว่าน้ำยางพารา ผลปาล์มน้ำมัน ฯลฯ ที่เกิดขึ้นโดยผู้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามความในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ จะเป็นของป่าตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่นั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๔^(๔) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ซึ่งนิยามของคำว่า “ของป่า” หมายความว่า “สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าเป็นต้นว่า” (๑) ไม้พิน ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ และยางไม้ ฯลฯ แล้วจะเห็นได้ว่า “ของป่า” พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ มีความหมายกว้างขวางมากเพราะหมายความถึงทุกสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือจากการลงทุนลงแรงของมนุษย์ ซึ่งต่างจากของป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๔^(๕) ที่บัญญัติว่า “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งจำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติเท่านั้น เมื่อผลปาล์มน้ำมันและน้ำยางพาราซึ่งได้จากต้นปาล์มน้ำมันและต้นยางพาราที่ผู้รับอนุญาตได้ปลูกขึ้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ย่อมถือได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่าจึงเป็น “ของป่า” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ หากผู้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ หรือผู้รับอนุญาตให้ทำการปลูกไม้ยืนต้น (ปลูกสร้างสวนยางพารา) ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ ประสงค์จะเก็บผลปาล์มน้ำมันหรือกรีดยางพารา ก็จะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๕ และต้องเสียค่าธรรมเนียม ค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่า สำหรับของป่าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ไม่ได้บัญญัติยกเว้นให้ผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๒๐ ไม่ต้องขออนุญาตเก็บหาของป่า ดังเช่นที่บัญญัติยกเว้นไว้สำหรับแร่ ดินขาว หรือหินตามมาตรา ๑๖(๒) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

(๔). (๕) โปรดดูเอกสารประกอบเชิงบรรณคดีเรื่องนี้

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๒) เห็นว่า ผลปาล์ม
น้ำมันและน้ำยางพาราที่ผู้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ และ
มาตรา ๒๐ ได้ปลูกและบำรุงรักษาในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นของป่าตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ
ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ หากผู้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๐ ประสงค์จะเก็บผลปาล์ม
น้ำมันและกรีดยางพาราที่ตนได้ปลูกขึ้น ก็จะต้องขออนุญาตเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติ
ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ รวมทั้งต้องเสียค่าภาคหลวงและค่าบำรุงป่าสำหรับของป่าตามที่กำหนดใน
กฎกระทรวงฯ

(ลงนาม) ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๖

เอกสารประกอบเชิงอรรถ

๑ มาตรา ๑๖ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ได้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ จะอนุญาตโดยให้ยกเว้น ค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๒) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่คราวละไม่เกินสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่าและไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับแร่ดินขาวหรือหิน แล้วยแต่กรณี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

๒ มาตรา ๒๐ ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา ๑๖ ทวิ ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำการบำรุงป่าหรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต แต่ในกรณีที่อนุญาตให้เกิน ๒,๐๐๐ ไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีอาจกำหนดให้ผู้รับอนุญาตเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลได้ตามจำนวนที่เห็นสมควรโดยประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓ มาตรา ๑๕ การทำไม้หรือการเก็บหาของป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติให้กระทำได้เมื่อได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศอนุญาตไว้เป็นคราวๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะ

การอนุญาตให้เป็นไปตามแบบ ระเบียบและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“ของป่า” หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในป่า เป็นต้นว่า

(๑) ไม้พิน ถ่าน เปลือกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เมล็ด ผลไม้ หน่อไม้ ชันไม้ และยางไม้

(๒) หญ้า อ้อ พง แคม ปรีอ คา กก กระจุต กล้วยไม้ กูด เห็ด และพืชอื่น

(๓) ซากสัตว์ ไข่ หนั ง เขา นอ งา กราม ขนย าย กระดูก ขน รังนก ครั่ง รังผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค้างคาว

(๔) ดิน หิน กรวด ทราย แร่ และน้ำมัน

ฯลฯ

ฯลฯ

๕ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) “ของป่า” หมายความว่า บรรดาของที่เกิดหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ คือ

ก. ไม้ รวมทั้งส่วนต่างๆ ของไม้ ถ่านไม้ น้ำมันไม้ ยางไม้ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากไม้

ข. พืชต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกิดจากพืชนั้น

ค. รังนก ครั่ง รวงผึ้ง ชีผึ้ง และมูลค้างคาว

ง. หินที่ไม่ใช่แร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่

และหมายความรวมถึงถ่านไม้ที่บุคคลทำขึ้นด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

ที่ นร. ๐๖๐๑/๔๓๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ เมษายน ๒๕๓๖

เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง (๑) หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ. ๐๗๐๗.๐๒/๒๖๗๙๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๖๐๑/ป๑๑๐๒
ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้
พุทธศักราช ๒๕๔๔

ตามหนังสือของกรมป่าไม้ที่อ้างถึง (๑) กรมป่าไม้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นใน
ปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ว่า

๑. ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยการเช่าหรือ
เช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ใน
เขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ หรือผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา
๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรร
เพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า
ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ เพียงใด หรือไม่

๒. กรณีผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า
หรือกระทำความผิดประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดิน
ที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐแล้วผู้กระทำการดังกล่าวจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้
พุทธศักราช ๒๕๔๔ หรือไม่ อย่างไร

๓. การอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเหมืองแร่ ฯลฯ
ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของ
นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า ๒๐% ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือพื้นที่ในเขตนิคมที่ยัง
มิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวซึ่งมิใช่สมาชิกนิคม หรือสมาชิกนิคม ซึ่ง
ดำเนินการนอกเหนือวัตถุประสงค์ของการจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้
หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ ด้วยหรือไม่ เพียงใด

๑๒๐

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

๔. การทำเมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ทราย ลูกรังหรือดิน หรือทำประโยชน์อื่นๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกร จะต้องได้รับอนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ เพียงใด

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้กรมป่าไม้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า

๑. ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์โดยวิธีเช่า หรือเช่าซื้อในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ ทั้งที่เป็นเกษตรกร สถาบันเกษตรกร หรือบุคคลอื่นซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในกิจการอื่นอันเป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือสมาชิกนิคมสร้างตนเองที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเอง ตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ หรือผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่คณะรัฐมนตรีมีมติกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า แม้ว่าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ ในกรณีดังกล่าวข้างต้นยังมีสภาพเป็นป่า ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ มีเจตนารมณ์ที่คุ้มครองป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญโดยการห้ามมิให้มีการบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์ในที่ป่า แต่บุคคลที่กล่าวข้างต้นเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นแล้ว และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและรับผิดชอบที่ดินนั้นเพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ข้างต้น ซึ่งในการประกอบเกษตรกรรมจะต้องมีการแผ้วถางป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ด้วย อย่างไรก็ตาม การตัดฟันไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามที่มีอยู่จะต้องได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก่อน

ส่วนผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐนั้น เห็นว่า ที่ดินของรัฐหมายถึงที่ดินซึ่งไม่ได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดและหากยังมีสภาพเป็นป่าก็อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และเนื่องจากการทำประโยชน์ในกรณีนี้ คือ การทำเมืองแร่ การขุดเก็บกรวด ทราย ลูกรังหรือดิน หรือการทำประโยชน์อื่นๆ มิใช่เป็นการประกอบเกษตรกรรม ผู้ได้รับอนุญาตในกรณีข้างต้นจึงยังอยู่ในบังคับที่จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า รวมตลอดถึงขออนุญาตทำไม้หวงห้ามหรือเก็บของป่าหวงห้ามก่อนที่จะดำเนินการใดๆ ในที่ดินนั้น

๒. ผู้ซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้เข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กฎหมายว่าการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือประมวลกฎหมายที่ดิน หากเข้ากระทำการใดๆ อันเป็นการแผ้วถางป่าในเขตที่กล่าวไว้ข้างต้น ถือว่ากระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ และมีความผิดตามมาตรา ๗๒ ตรี แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ โดยในกรณีของการฝ่าฝืนแผ้วถางป่าในเขตนิคมสร้างตนเอง ถือเป็นการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ และมีความผิดตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ อีกด้วย นอกจากนี้การตัดฟันไม้หวงห้ามหรือการเก็บหาของป่าหวงห้ามโดยไม่ได้รับอนุญาต

ถือเป็นการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๒๙ ซึ่งมีความผิดตามมาตรา ๗๓ หรือมาตรา ๗๑ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ

๓. ผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพฯ ให้เช่า ทำเหมืองแร่ เก็บหรือระเบิดหิน กรวด หิน ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่ นิคมสร้างตนเอง หรือในพื้นที่นิคมสร้างตนเองที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเช่าทำประโยชน์ถือได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาต ให้แผ้วถางป่าตามกฎหมายข้างต้นแล้ว จึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติ ป่าไม้ฯ อีก แต่จะต้องขออนุญาตทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก่อน จะทำการตัดฟันไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามที่มีอยู่

๔. ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด หิน ลูกรังหรือดินหรือทำประโยชน์ อื่นๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้จัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรยังอยู่ในบังคับต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า รวมตลอดถึงขออนุญาตทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อนที่จะดำเนินการใดๆ ในที่ดินนั้น

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาร่วมหนังสือและในการพิจารณา เรื่องนี้มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดินและกรมประชาสัมพันธ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี เพื่อทราบตามระเบียบเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อัศราพร จุฬารัตน์

(นายอัศราพร จุฬารัตน์)

รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

๑๒๒

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

บันทึก

เรื่อง ทหารือปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔

กรมป่าไม้ได้มีหนังสือที่ กษ. ๐๗๐๗.๐๒/๒๖๗๙๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กรมป่าไม้ได้รับข้อหาหรือจากป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายกรณีการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในบริเวณที่ได้กำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อตามมาตรา ๓๐^(๑) แห่งพระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์

(๑) มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกันซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

(๒) จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกันซึ่งใช้ประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

(๓) จำนวนที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควรสำหรับสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้นๆ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกร และเป็นที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการโอนสิทธิในที่ดิน ก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า ในกรณีอื่นให้จัดให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนงถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกรให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า

บรรดาที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มา ถ้าเป็นที่ดินของรัฐและมีเกษตรกรถือครองอยู่แล้วเกินจำนวนที่กำหนดในวรรคหนึ่งก่อนเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อเกษตรกรดังกล่าวยื่นคำร้องและยินยอมชำระค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินในอัตราหรือจำนวนที่เพิ่มขึ้นตามที่คณะกรรมการกำหนดสำหรับที่ดินส่วนที่เกินตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือจัดให้แล้วแต่กรณี ตามจำนวนที่เกษตรกรถือครองได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ ในการกำหนดอัตราค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินดังกล่าว ต้องคำนึงถึงระยะเวลาและวิธีการที่เกษตรกรได้ที่ดินนั้นมา ความสามารถในการทำประโยชน์ ประเภทของเกษตรกรรม และการทำประโยชน์ที่ได้ทำไว้แล้วในที่ดินนั้น

ในการจัดที่ดินให้เกษตรกรตามวรรคสาม ถ้าเกษตรกรได้เข้าครอบครองที่ดินดังกล่าวก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐ ให้เรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมในการโอนและรังวัด และค่าปรับปรุงพัฒนาที่ดินที่ ส.ป.ก. ดำเนินการให้ตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดเฉพาะส่วนที่ไม่เกินห้าสิบไร่

(มีต่อหน้าถัดไป)

๑๒๓

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ในเขตนิคมสร้างตนเอง ตามมาตรา ๘^(๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๐ หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ หรือได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙^(๓) หรือมาตรา ๑๒^(๔) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ด้วยหรือไม่ อย่างไร และผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม แฝวถาง หรือเผาป่า หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐ จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินหรือสงวนหรือสงวนทรัพย์ให้แก่บุคคลใดเข้า เช่าซื้อ เชื้อ หรือเข้าทำประโยชน์เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองในที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการอนุญาตหรือการให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การจัดที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อตามมาตรา ๓ ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเช่าหรือเช่าซื้อ และสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าวจะโอนแก่กันได้หรือตกทอดทางมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) มาตรา ๔ ให้อธิบดีมีอำนาจอนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมตามกำลังแห่งครอบครัวของสมาชิกนิคมนั้น แต่ไม่เกินครอบครัวละห้าสิบไร่

(๓) มาตรา ๙ ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ที่ดินของรัฐนั้น ถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้าง หรือการเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใด ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย ในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษาหรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

(๔) มาตรา ๑๒ ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครอง รัฐมนตรีมีอำนาจให้สัมปทาน ให้ หรือให้ใช้ในระยะเวลาอันจำกัด ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้

๑๒๔

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ฝ่ายที่ ๑ เห็นว่า พื้นที่ใดจะอยู่ภายใต้บังคับของ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จะต้องเป็นพื้นที่ที่ยังคงเป็น “ป่า” ตามมาตรา ๔(๑)^(๕) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ กล่าวคือ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐนั้น เป็นที่ดินที่แต่ละหน่วยราชการควบคุมดูแลรักษาตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายแต่ละฉบับเท่านั้น แต่ละหน่วยราชการมิได้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และผู้ได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ก็ยังไม่ได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวซึ่งยังคงเป็น “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จึงต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามและเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

ฝ่ายที่ ๒ เห็นว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๐๔ หรือในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๐๑ หรือผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ถือว่าได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้นๆ แล้ว และพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๕๔^(๖) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งบัญญัติว่า “.....เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม.....” ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวจึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ผู้บุกรุกแผ้วถางพื้นที่ดังกล่าวไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ แต่การทำไม้หวงห้ามและเก็บหาของป่าหวงห้ามต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ส่วนผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินในที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐนั้น จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม และเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และผู้บุกรุกแผ้วถางป่า ตัดไม้ ฯลฯ ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เพราะถือว่า “ที่ดินของรัฐ” ตามมติคณะรัฐมนตรียังคงเป็น “ป่า” ตามมาตรา ๔(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ อยู่

(๕) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน
ฯลฯ

(๖) มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใดกันสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

กรมป่าไม้เห็นว่า เพื่อให้ได้ข้อยุติและเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป จึงขอหารือ
ดังนี้

๑. ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยการเช่าหรือเช่าซื้อตาม
พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขต
นิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ หรือผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙
หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อ
เกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้
หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เพียงใด หรือไม่

๒. กรณีมีผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือ
กระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดิน
ที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว ผู้กระทำการดังกล่าวจะมีความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติ
ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร

๓. การอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเมืองแร่ ฯลฯ
ตามมาตรา ๑๕^(๗) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า
๒๐% ของพื้นที่นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า ๒๐% ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือ
พื้นที่ในเขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวซึ่งมิใช่สมาชิกนิคม
หรือสมาชิกนิคม ซึ่งดำเนินการนอกเหนือวัตถุประสงค์ของการจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะต้องขอ
อนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
ด้วยหรือไม่ เพียงใด

๔. การทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ทราย ลูกแร่หรือดิน หรือทำประโยชน์อื่นๆ
ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐ % ของพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขต
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกร หรือสถาบันเกษตรกร จะต้องได้รับอนุญาต
แผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
หรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้ฟัง
คำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดินและกรมประชาสัมพันธ์) แล้ว

(๗) มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดเข้าไปหาประโยชน์ ยึดถือ ครอบครอง ปลูกสร้าง ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือ
ทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน หรือทำให้เป็นอันตรายแก่ทรัพยากรธรรมชาติในที่ดิน
ภายในเขตนิคม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดี

สมาชิกนิคมจะกระทำการตามวรรคหนึ่งได้โดยไม่ต้องเสียเงินค่าบำรุง ตามมาตรา ๑๖ เฉพาะในที่ดินที่ตนได้รับ
มอบให้เข้าไปทำประโยชน์เท่านั้น

ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดินชี้แจงว่า คำว่า “ที่ดินของรัฐ” ซึ่งใช้ในการจำแนกที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในงานของกรมพัฒนาที่ดิน มิได้มีความหมายตามกฎหมายใดๆ ซึ่งขณะนี้กรมพัฒนาที่ดินจำแนกที่ดินเป็น ๓ กลุ่ม คือ ประเภท ก. หมายถึง ที่ดินนอกเขตพื้นที่ป่าไม้ตาม มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๔ ประเภท ข. หมายถึงที่ดินที่จำแนกไว้เป็นที่จัดสรร เพื่อเกษตรกรรม และประเภท ค. หมายถึงที่ดินที่จะสงวนไว้เป็นป่าไม้ของชาติ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) มีความเห็นดังต่อไปนี้

๑. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยการเช่าหรือเช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ ผู้ได้รับอนุญาตให้ เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๐๑ หรือผู้ ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะ รัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ยึดจองเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ยึดจองของรัฐแล้วจะ ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เพียงใด หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๕๔^(๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกันสร้าง แผ้วถาง หรือ เเผาป่า หรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรมและรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หรือได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น น่าจะมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองป่าไม้อันเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญ โดยการห้ามมิให้มีการบุกรุกเข้าใช้ประโยชน์ในที่ป่าตามมาตรา ๔(๑)^(๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

สำหรับผู้ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามปัญหาที่หารือ คือ

(๑) เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อให้เข้าทำประโยชน์ เพื่อเกษตรกรรมในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือบุคคลอื่นซึ่งได้รับการจัดที่ดินโดยการเช่าหรือ เช่าซื้อ ให้เข้าทำประโยชน์ในกิจการอื่นอันเป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๓๐^(๑๐) พระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒

(๒) สมาชิกนิคมซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองเพื่อทำเกษตรกรรมตาม มาตรา ๔^(๑๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๐๑ หรือ

(๓) ผู้ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙^(๑๒) หรือมาตรา ๑๒^(๑๓) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินให้เข้าทำ ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมในที่ดินที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้จัดสรรเพื่อเกษตรกรรม

(๔) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

(๕) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

(๑๐) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

(๑๑) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

(๑๓) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

บุคคลดังกล่าวข้างต้นถือได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ ให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ จึงมิใช่ผู้บุกรุก ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ยังมีสภาพเป็นป่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก็มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและรับผิดชอบที่ดินนั้นๆ เพื่อคุ้มครองป่าไม้เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ข้างต้น ซึ่งในการประกอบเกษตรกรรมนั้นย่อมจะต้องมีการแผ้วถางเพื่อเตรียมพื้นที่ ดังนั้น บุคคลที่กล่าวข้างต้นจึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์มีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ การตัดฟันหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน เนื่องจากในการ “ทำไม้”^(๑๔) หวงห้ามตามมาตรา ๑๑^(๑๕) หรือการเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา ๒๙^(๑๖) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๔ รัฐมีวัตถุประสงค์ที่จะสงวนรักษาไม้หรือของป่าหายากไว้ มาตรการควบคุมในเรื่องนี้จึงเข้มงวดกว่าการแผ้วถางป่า กล่าวคือ ผู้ทำไม้หวงห้ามจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือได้รับสัมปทานอย่างใดอย่างหนึ่ง กับต้องให้ประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐ สำหรับผู้เก็บหาของป่าหวงห้ามก็จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าหวงห้ามเช่นกัน และประกอบกับทั้งการทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ก็ไม่อยู่ในความหมายของ “เกษตรกรรม” ทั้งตามความหมายธรรมดาหรือตามคำนิยาม

(๑๔) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) “ทำไม้” หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ผ่า ถาก ทอน ขุด ชักลากไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใดๆ และหมายความรวมถึงการกระทำดังกล่าวกับไม้สักหรือไม้อย่างที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีไร่ป่าหรือการนำไม้สักหรือไม้อย่างออกจากที่ดิน ที่ไม้นั้นๆ ขึ้นอยู่ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๕) มาตรา ๑๑ ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผูกขาดโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้พื้นหรือไม้เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดารหรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาดหรือสัมปทานตามความในวรรคก่อนให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

(๑๖) มาตรา ๒๙ ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวง กับทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาตที่จะสงวนรักษาไม้หรือของป่าหายากไว้

๑๒๘

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

“เกษตรกรรม”^(๑๗) ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๔ อันเป็น
เรื่องที่บุคคลนั้นๆ ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐด้วย

สำหรับผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้เข้าทำ
ประโยชน์ในที่ดินที่คณะกรรมการมีมติกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐนั้น เห็นว่าที่ดินของรัฐหมายถึงที่ดินซึ่งไม่ได้
ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดตามมาตรา ๒^(๑๘) แห่งประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดไว้ และ
หากที่ดินนั้นยังมีสภาพเป็นป่าตามมาตรา ๔(๑)^(๑๙) แห่งพระราชบัญญัติป่าฯ ที่ดินดังกล่าวยังอยู่ภายใต้
ความคุ้มครองของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ผู้ซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็น
เพื่อการทำเมืองแร่หรือชุดเก็บกวาด ทราย ลูกรังหรือดิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมิใช่การเกษตรกรรม
จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ นอกเหนือจากการขออนุญาตตามกฎหมายเฉพาะว่าด้วย
การนั้นๆ และหากที่ดินดังกล่าวมีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ การตัดฟันไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของ
ป่าหวงห้ามก็ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๒๙ เสียก่อน

๒. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่อสร้าง แผ้วถาง
หรือเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะกรรมการกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐเพื่อ
เกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะกรรมการกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐ จะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้
พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไรนั้น เห็นว่า

(๑) ผู้ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือ
เข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติ
คณะกรรมการกำหนดให้เป็นที่ดินของรัฐเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะกรรมการกำหนดให้เป็นที่ดิน
ของรัฐ ซึ่งมีได้เป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ หรือประมวลกฎหมายที่ดิน ถือเป็นผู้กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๕๔^(๒๐)

(๑๗) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๘) มาตรา ๒ ที่ดินซึ่งมิได้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้ถือว่าเป็นของรัฐ

(๑๙) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

(๒๐) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ๖ มีความผิดมาตรา ๗๒ ตี^(๒๐) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ๖ สำหรับการก่อสร้าง
แผ้วถาง เฝ้าป่า หรือยึดถือครอบครองป่าในเขตนิคมสร้างตนเองหรือนิคมสหกรณ์โดยไม่ได้รับอนุญาตตาม
มาตรา ๑๕^(๒๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา
๔๑^(๒๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ๖ ด้วย

(๒) ในกรณีที่ที่ดินดังกล่าวมีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ การตัดฟันทำไม้หวงห้าม
หรือการเก็บหาของป่าหวงห้ามในเขตที่กล่าวถึงข้างต้น จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้
เช่นเดียวกับการนิคมตามข้อหรือประเด็นที่ ๑ ดังนั้น หากมีการตัดฟันทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม
โดยมิได้รับอนุญาตตามมาตรา ๑๑^(๒๔) หรือมาตรา ๒๙^(๒๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ๖ ผู้ตัดฟันทำ
ไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามดังกล่าวย่อมมีความผิดตามมาตรา ๗๓^(๒๖) หรือมาตรา ๗๑ ทวิ ^(๒๗)
แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ๖ แล้วแต่กรณี

(๒๐) มาตรา ๗๒ ตี ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๕๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกิน
ห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๕๔ ถ้าได้กระทำเป็นเหตุที่เกินยี่สิบห้าไร่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่
สองปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ในกรณีที่มิคำพิพากษาชี้ขาดว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา ๕๔ ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นได้ยึดถือครอบครอง
ป่าที่ดินได้กระทำผิด ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิด คนงาน ผู้รับจ้าง ผู้แทน และบริวารของผู้กระทำความผิด ออกไปจากป่า
นั้นได้ด้วย

(๒๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

(๒๓) มาตรา ๔๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกิน
หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ไม่กระทบกระทั่งถึงความผิดที่กระทำตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ หรือตามกฎหมายว่า
ด้วยการทำเหมืองแร่

(๒๔) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๕, ข้างต้น

(๒๕) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๖, ข้างต้น

(๒๖) มาตรา ๗๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๔๔
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีความผิดตามมาตรา ๗๓ ถ้าการกระทำความผิดนั้นเกี่ยวกับ

(๑) ไม้สัก ไม้ยาง หรือไม้หวงห้ามประเภท ข. หรือ

(๒) ไม้อื่นเป็นต้นหรือเป็นท่อนอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งสองอย่างรวมกันเกินยี่สิบต้น หรือท่อน หรือรวม
ปริมาตรไม่เกินสี่ลูกบาศก์เมตร หรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วรวมปริมาตรไม่เกินสองลูกบาศก์เมตร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าพันบาทถึงสองแสนบาท

(๒๗) มาตรา ๗๑ ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๙ มาตรา ๒๙ ทวิ มาตรา ๓๙ มาตรา ๓๙ ตี มาตรา
๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๓ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

๑๓๐

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

๓. สำหรับปัญหาที่ว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเหมืองแร่ ฯลฯ ตามมาตรา ๑๕ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า ๒๐% ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือพื้นที่ในเขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกเข้าทำประโยชน์ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นสมาชิกนิคมหรือไม่ จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ด้วยหรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๔^(๒๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ๑ ให้อำนาจอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์หรืออธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ แล้วแต่กรณี ที่จะปฏิบัติการในที่ดินภายในเขตนิคมเกี่ยวกับไม้หวงห้าม แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นสำหรับใช้บำรุงและดำเนินกิจการของนิคมได้ แต่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้นๆ ดังนั้น ในกรณีที่ดินใช้อำนาจตามมาตรา ๑๕^(๒๕) แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ๑ อนุญาตให้บุคคลใดเข้าหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเหมืองแร่ ภายในเขตพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสร้างตนเองหรือนิคมสหกรณ์ทั้งบริเวณที่สงวนไว้ ๒๐% ของพื้นที่นิคม หรือในพื้นที่เขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกนิคมเข้าทำประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวอยู่ในบังคับ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้มากฎหมายว่าด้วยแร่ หรือประมวลกฎหมายที่ดิน อันเป็นกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นด้วย ดังนั้น บุคคลดังกล่าวจึงต้องขออนุญาตทำไม้หวงห้ามตามมาตรา ๑๑ หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ๑ นอกเหนือจากการอนุญาตตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ๑ แต่บุคคลดังกล่าวได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า เนื่องจากบุคคลนั้นได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ๑ แล้ว

๔. สำหรับปัญหาที่ว่า การทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ทราย ลูกรังหรือดิน หรือทำประโยชน์อื่นๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ เพียงใด นั้น เห็นว่า ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมบริเวณที่ยังมิได้มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินหรือดำเนินการปฏิรูปที่ดินแต่พื้นที่บางส่วนยังมีสภาพเป็นป่าไม้ และมีไม้หวงห้ามหรือของป่าขึ้นอยู่ในที่ดิน นั้น ยังอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

(๒๔) มาตรา ๑๔ ให้อธิบดีมีอำนาจปฏิบัติการในที่ดินภายในเขตของนิคมเกี่ยวกับไม้หวงห้าม แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น สำหรับบำรุงส่งเสริมกิจการและการจัดทำสิ่งก่อสร้างอันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมของนิคมได้ โดยปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

(๒๕) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

ดังนั้น การทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือการระเบิดย่อยหิน ชุด เก็บกวาดทราย ลูกรัง หรือดิน หรือการทำประโยชน์อื่นใดอันมิใช่การเกษตรกรรมในพื้นที่ที่มีการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมหรือพื้นที่ซึ่งยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่ยังมีสภาพเป็นป่า จึงยัง อยู่ในบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กล่าวคือ ผู้ได้รับอนุญาตให้กระทำการดังกล่าวข้างต้น จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ รวมตลอดถึงต้องขออนุญาตทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหา ของป่าหวงห้ามตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ ฯ ก่อนทำการตัดฟันไม้หรือ เก็บหาของป่าหวงห้ามซึ่งมีอยู่ในพื้นที่

(ลงนาม) อัคราทร จุฬารัตน์
(นายอัคราทร จุฬารัตน์)
รองเลขาธิการฯ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เมษายน ๒๕๓๖

ที่ กษ ๐๗๐๗.๐๒/๒๖๗๙๐

กรมป่าไม้

๖๑ ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร

กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ทารื้อปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๓๔๗๕/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๔๙๒
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๙๗๑๖/๒๔๙๙ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๙

ด้วยกรมป่าไม้ได้รับข้อหาหรือจากป่าไม้เขตและป่าไม้จังหวัดเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายกรณีการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในบริเวณที่ได้กำหนดเป็นเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐ ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินโดยการเช่าหรือเช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ หรือได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๑๐ หรือได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ด้วยหรือไม่ อย่างไร และผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม แฝงถางหรือเผาป่า หรือกระทำการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรมหรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร

ผลการพิจารณาได้มีความเห็นเป็น ๒ ฝ่ายดังนี้

ฝ่ายที่ ๑ เห็นว่า พื้นที่ใดจะอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จะต้องเป็นพื้นที่ที่ยังคงเป็น “ป่า” ตามมาตรา ๔(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ กล่าวคือ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเอง นิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐนั้น เป็นที่ดินที่แต่ละหน่วยราชการควบคุมดูแลรักษาตามอำนาจหน้าที่ของกฎหมายแต่ละฉบับเท่านั้น แต่ละหน่วยราชการมิได้มีสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน และผู้ได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์ก็ยังไม่ได้รับหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวซึ่งยังคงเป็น “ป่า” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ จึงต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม และเก็บหาของป่าหวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ สำหรับกรณีผู้บุกรุกพื้นที่ดังกล่าวย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

๑๓๓

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ฝ่ายที่ ๒ เห็นว่า ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ ในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๐๑ หรือผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม ถือว่าได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้นๆ แล้ว และพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งบัญญัติว่า “.....เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม.....” ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวจึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า แต่การทำไม้หวงห้ามและเก็บหาของป่าหวงห้ามต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ผู้บุกรุก แผ้วถางพื้นที่ดังกล่าวไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ส่วนผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ในที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐนั้น ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม และเก็บหาของป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และผู้บุกรุกแผ้วถางป่า ตัดไม้ ฯลฯ ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เพราะถือว่า “ที่ดินของรัฐ” ตามมติคณะรัฐมนตรียังคงเป็น “ป่า” ตามมาตรา ๔(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ อยู่

กรมป่าไม้เห็นว่า เพื่อให้ได้ข้อยุติและถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป จึงใคร่ขอหารือดังนี้

๑. ผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยการเช่า เช่าซื้อตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตนิคมสร้างตนเองตามพระราชบัญญัติที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๐๑ หรือได้รับอนุญาตตามมาตรา ๙ หรือมาตรา ๑๒ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินให้ใช้ที่ดินในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือในเขตที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวจะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เพียงใด หรือไม่

๒. กรณีมีผู้บุกรุกตัดฟันทำไม้หวงห้าม เก็บหาของป่าหวงห้าม ก่่นสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำความผิดประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นิคมสร้างตนเองหรือนิคมสหกรณ์ ที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นที่ดินจัดสรรเพื่อเกษตรกรรม หรือที่ดินที่มีมติคณะรัฐมนตรีกำหนดเป็นที่ดินของรัฐแล้ว ผู้กระทำการดังกล่าวจะมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ อย่างไร

๓. การอนุญาตให้เข้าไปหาประโยชน์เพื่อเก็บหรือระเบิดหิน กรวด ทราย ทำเหมืองแร่ ฯลฯ ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.๒๕๑๑ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่นิคม (สงวนไว้เป็นพื้นที่ป่า ๒๐% ของพื้นที่ตามมติคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ) หรือพื้นที่ในเขตนิคมที่ยังมิได้อนุญาตให้สมาชิกเข้าทำประโยชน์ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวซึ่งมิใช่สมาชิกนิคมหรือสมาชิคนิคมซึ่งดำเนินการนอกเหนือวัตถุประสงค์ของการจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จะต้องขออนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ด้วยหรือไม่ เพียงใด

๔. การทำเหมืองแร่หรือระเบิดย่อยหิน ขุดเก็บกรวด ทราย ลูกรัง หรือดิน ทำประโยชน์อื่นๆ ในพื้นที่ที่สงวนไว้เป็นป่า ๒๐% ของพื้นที่ที่มีการดำเนินปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่ยังมิได้ดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร จะต้องได้รับอนุญาตแผ้วถางป่า ทำไม้หวงห้าม หรือเก็บหาของป่าหวงห้าม ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ หรือไม่ เพียงใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้กรมป่าไม้ทราบด้วยจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อำมรงค์ ประกอบบุญ

(นายอำมรงค์ ประกอบบุญ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมป่าไม้

กองนิติการ

โทร. ๕๗๙๕๒๖๔

โทรสาร. ๕๗๙๕๖๑๑

ที่ นร. ๐๖๐๑/๑๓๖๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๖

เรื่อง หารื้อปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
ในเขตปฏิรูปที่ดิน

เรียน เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

อ้างถึง (๑) หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ที่ กษ ๑๒๐๔/๓๒๒๙ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๖
(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๖๐๑/ป ๘๒๔๙
ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง หารื้อปัญหาข้อกฎหมายกรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้
พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ตามหนังสือของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ที่อ้างถึง (๑) ส.ป.ก.
ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช
๒๔๘๔ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมว่า

(๑) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ทั้งในกรณีที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
ตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว และยังมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินที่ ส.ป.ก.
ได้นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่าหรือเช่าซื้อแล้ว
ยังมีสภาพเป็นป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ หรือไม่

(๒) ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ และยังมีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
ตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในส่วนที่ ส.ป.ก. ยังมิได้จัดให้แก่ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร มีสภาพเป็น
ป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้หรือไม่

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสืออ้างถึง (๒) ขอให้ ส.ป.ก.
จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วยความแจ่มชัดแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว
ข้างต้นแล้ว เห็นว่า สำหรับข้อหาหรือตาม (๑) ที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์และได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
โดยจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์หรือเช่าหรือเช่าซื้อไปแล้ว เฉพาะส่วนที่ยังไม่มี
หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ยังคงอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของ
กิจการที่ ส.ป.ก. ได้อนุญาตไว้ กล่าวคือ ถ้าที่ดินนั้นยังมีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ ผู้ได้รับ
อนุญาตดังกล่าวก็ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ก่อนทำการ
ตัดฟันไม้หรือเก็บหาของป่า ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เคยให้
ความเห็นไว้ ส่วนข้อหาหรือตาม (๒) เห็นว่า ที่ดินดังกล่าวยังคงเป็นป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมาย
ว่าด้วยป่าไม้อยู่

๑๓๖

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อัคราทร จุฬารัตน์

(นายอัคราทร จุฬารัตน์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖ - ๙

โทรสาร. ๒๒๔๑๔๐๑

๒๒๖๓๖๑๑ - ๒

บันทึก

เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๔/๗๒๒๙ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายตามที่กรมป่าไม้หารือ^(๑) กรณีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ สรุปได้ว่า เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร หรือบุคคลอื่นซึ่งได้รับการจัดที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินตามมาตรา ๓๐^(๒) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๒ ถือได้ว่าเป็นผู้ได้รับอนุญาต

(๑) บันทึก เรื่อง การขอปัญหาข้อกฎหมายการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๒) มาตรา ๓๐ บรรดาที่ดินหรือสิ่งท่วมนทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มา ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองที่ดินดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) จำนวนที่ดินไม่เกินห้าสิบไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งประกอบเกษตรกรรมอย่างอื่นนอกจากเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตาม (๒)

(๒) จำนวนที่ดินไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ สำหรับเกษตรกรและบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งใช้ประกอบเกษตรกรรมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

(๓) จำนวนที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร สำหรับสถาบันเกษตรกร ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรนั้นๆ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการจัดให้เกษตรกร และเป็นที่ดินที่คณะกรรมการกำหนดมิให้มีการโอนสิทธิในที่ดิน ก็ให้จัดให้เกษตรกรเช่า ในกรณีอื่นให้จัดให้เกษตรกรเช่าหรือเช่าซื้อตามที่เกษตรกรแสดงความจำนง ถ้าเป็นการจัดให้สถาบันเกษตรกรให้จัดให้สถาบันเกษตรกรเช่า

บรรดาที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มา ถ้าเป็นที่ดินของรัฐและมีเกษตรกรถือครองอยู่แล้วเกินจำนวนที่กำหนดในวรรคที่หนึ่งก่อนเวลาที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อเกษตรกรดังกล่าวยื่นคำร้องและยินยอมชำระค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ในอัตราหรือจำนวนที่เพิ่มขึ้นตามที่คณะกรรมการกำหนด สำหรับที่ดินส่วนที่เกินตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดที่ดินให้เกษตรกรเช่าหรือจัดให้ แล้วแต่กรณี ตามจำนวนที่เกษตรกรถือครองได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยไร่ ในการกำหนดอัตราค่าเช่าหรือค่าชดเชยที่ดินดังกล่าว ต้องคำนึงถึงระยะเวลาและวิธีการที่เกษตรกรได้ที่ดินนั้นมา ความสามารถในการทำประโยชน์ ประเภทของเกษตรกรรมและการทำประโยชน์ที่ได้ทำไว้แล้วในที่ดินนั้น

ในการจัดที่ดินให้เกษตรกรตามวรรคสาม ถ้าเกษตรกรได้เข้าครอบครองที่ดินดังกล่าวก่อน พ.ศ. ๒๕๐๐

(มีต่อหน้าถัดไป)

ตามกฎหมายเฉพาะให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ จึงมิใช่ผู้บุกรุก ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ ยังมีสภาพเป็นป่า พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ก็มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและ รับผิดชอบที่ดินนั้นๆ เพื่อคุ้มครองป่าไม้เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ข้างต้น ซึ่งในการประกอบเกษตรกรรมนั้นย่อมจะต้องมีการแผ้วถางป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ ดังนั้น บุคคลที่กล่าวข้างต้น จึงไม่ต้องขออนุญาตแผ้วถางป่าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่ถ้าที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ เข้าทำประโยชน์มีไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่การตัดฟันหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามจะต้องได้รับ อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน นั้น

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๓๖ ทวิ^(๓) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ บัญญัติให้บรรดาที่ดินที่ ส.ป.ก. ได้มาตาม พระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อ

(ต่อจากเชิงอรรถ ๒)

ให้เรียกเก็บเฉพาะค่าธรรมเนียมในการโอนและรังวัด และค่าปรับปรุงพัฒนาที่ดินที่ ส.ป.ก. ดำเนินการได้ตามจำนวนที่ คณะกรรมการกำหนดเฉพาะส่วนที่ไม่เกินห้าสิบไร่

นอกจากการจัดที่ดินให้แก่บุคคลตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดที่ดินหรือสงฆ์หรือสงฆ์ให้แก บุคคลใดเข้า เช่าซื้อ ซื้อ หรือเข้าทำประโยชน์ เพื่อใช้สำหรับกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาได้ ทั้งนี้ ตามขนาดการถือครองใน ที่ดินที่คณะกรรมการเห็นสมควร ซึ่งต้องไม่เกินห้าสิบไร่ ส่วนหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการอนุญาตหรือการให้ผู้ได้ รับอนุญาตถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

การจัดที่ดินให้เช่าหรือเช่าซื้อตามมาตรา ๓๖ นี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเช่าหรือเช่าซื้อ และสิทธิการเช่าหรือเช่าซื้อดังกล่าว จะโอนแก่กันได้หรือตกทอดทางมรดกได้เฉพาะตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

(๓) มาตรา ๓๖ ทวิ บรรดาที่ดินหรือสงฆ์หรือสงฆ์ใดๆ ที่ ส.ป.ก. ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ หรือได้มา โดยประการอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ให้ถือว่าเป็นที่ราชพัสดุและให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอำนาจออกหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดินเกี่ยวกับที่ดินของ ส.ป.ก. ตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามที่ ส.ป.ก. ร้องขอ

เกษตรกรรมรวมทั้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอำนาจออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเกี่ยวกับที่ดินของ ส.ป.ก. ตามที่ ส.ป.ก. ร้องขอ คำว่า “กรรมสิทธิ์” ตามมาตรานี้ เจตนารมณ์ของกฎหมายมิได้มุ่งหมายให้ถือกรรมสิทธิ์เพื่อควบคุมดูแลรักษาทรัพย์สินในฐานะตัวแทนรัฐบาล แต่มุ่งหมายให้นำไปจัดให้เข้าทำประโยชน์ เช่า เช่าซื้อ และโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ได้รับการจัดที่ดินต่อไป การถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินของ ส.ป.ก. จึงเป็นการที่หน่วยงานรัฐถือกรรมสิทธิ์อย่างเอกชนและตรงกับคำว่า “กรรมสิทธิ์” ตามมาตรา ๓^(๔)(๒) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งบัญญัติให้บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้น ที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์จึงไม่อยู่ในความหมายคำว่า “ป่า” ตามมาตรา ๔^(๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ซึ่งกำหนดความหมายไว้ว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ในทางปฏิบัติ การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินในที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ กรมที่ดินมีขีดความสามารถที่จะดำเนินการให้ได้ปีละประมาณไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์จึงมีทั้งที่ดินที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้วส่วนหนึ่ง และยังไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน อีกส่วนหนึ่ง จึงทำให้มีปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับสภาพที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์อันอาจส่งผลกระทบถึงการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่นด้วย ดังนั้น ส.ป.ก. จึงขอหารือดังนี้

๑. ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ทั้งในกรณีที่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว และยังไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่ง ส.ป.ก. ได้นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินโดยจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่าหรือเช่าซื้อแล้วยังมีสภาพเป็นป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ หรือไม่

๒. ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์ และยังไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ในส่วนที่ ส.ป.ก. ยังมิได้จัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกร มีสภาพเป็นป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือข้างต้นโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและกรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมชี้แจงว่า ขณะนี้ที่ดินที่สภาพของที่ดินอาจส่งผลกระทบถึงการปฏิบัติงานของหน่วยราชการอื่นๆ คือ ที่ดินที่ยังไม่มีหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินทั้งในกรณีที่ดินซึ่ง ส.ป.ก. ได้จัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่าหรือเช่าซื้อแล้ว และที่ดินที่ยังมิได้จัดให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

(๔) มาตรา ๓ บุคคลย่อมมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ หรือได้มาซึ่งโฉนดที่ดินตามกฎหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้

(๒) ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพหรือกฎหมายอื่น

(๕) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “ป่า” หมายความว่า ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

ฯลฯ

ฯลฯ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) มีความเห็นว่า คำว่า “การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม”^(๖) ตามที่กำหนดในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ มีวัตถุประสงค์เป็นการจัดระบบเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือมีแต่ไม่มีเพียงพอแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐได้จากการจัดซื้อ เวนคืน หรือโดยประการอื่นใด มาดำเนินการจัดให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่า หรือเช่าซื้อ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดตามมาตรา ๓๐^(๗) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ และรัฐได้มอบหมายให้ ส.ป.ก. ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น กรณีจึงเห็นได้ว่า การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร ทำนองเดียวกับนิคมสร้างตนเอง หรือนิคมสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ หรือการจัดที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินนั่นเอง การที่มาตรา ๓๖ ทวิ^(๘) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ กำหนดให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ ส.ป.ก. ได้มานั้น กฎหมายมุ่งประสงค์จะให้ ส.ป.ก. ถือสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวเพื่อให้เอาที่ดินนั้นมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน มิได้มุ่งหมายจะให้ ส.ป.ก. มีกรรมสิทธิ์เช่นเดียวกับเจ้าของทรัพย์สินในกรณีทั่วไปซึ่งเจ้าของทรัพย์สินมีอำนาจใช้สอย จำหน่าย หรือดำเนินการใดๆ ต่อทรัพย์สินนั้นตามมาตรา ๑๓๖^(๙) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดไว้ นอกจากนี้ การถือกรรมสิทธิ์ตามนัยมาตรา ๓๖ ทวิ ข้างต้นไม่อาจถือเป็นการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินตามมาตรา ๓(๒)^(๑๐) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เช่นกัน เพราะบทบัญญัติดังกล่าวเป็นกรณีที่บุคคลได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินมาโดยการจัดที่ดินของรัฐ บุคคลในกรณีนี้จึงหมายถึงผู้ซึ่งได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐหรือผู้ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยผลของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายเฉพาะอื่นๆ และสำหรับคำว่า “บุคคล” ตามมาตรา ๔(๑) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้เคย

(๖) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ” หมายความว่า การปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครองในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมนั้น โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ด้วยตนเองหรือมีที่ดินเกินสิทธิตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเองหรือเกษตรกรที่มีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพและสถาบันเกษตรกรได้เช่าซื้อ เช่าหรือเช่าทำประโยชน์ โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม การปรับปรุงทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ตลอดจนการผลิตและการจำหน่ายให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) โปรดดูเชิงอรรถ ๒, ข้างต้น

(๘) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓ , ข้างต้น

(๙) มาตรา ๑๓๖ ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยและจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๑๐) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

ให้ความเห็น^(๑๑) ไว้แล้วว่า หมายถึง บุคคลที่เป็นเอกชน มิใช่หมายถึงหน่วยงานของรัฐหรือถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐก็ต้องเป็นหน่วยงานของรัฐในฐานะเอกชน โดยกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของที่ดินหรือได้มาซึ่งที่ดิน ในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาล ก็ถือว่าเป็นเรื่องรัฐได้ที่ดินมา มิใช่เป็นเรื่องบุคคลได้มาตามนัยมาตรา ๔(๑) ดังนั้น การถือกรรมสิทธิ์ของ ส.ป.ก. จึงมิใช่เป็นกรณีที่บุคคลได้มาซึ่งที่ดินตามกฎหมายที่ดินตามนัยมาตรา ๔(๑)^(๑๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงยังคงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ด้วย เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ที่เคยให้ความเห็น^(๑๓) ไว้ว่า ถ้าที่ดินยังมีสภาพเป็นป่าและมีไม้หวงห้ามหรือของป่าขึ้นอยู่ในที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาและรับผิดชอบที่ดินดังกล่าวในส่วนกิจการอันเกี่ยวกับการป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามหรือการขอขึ้นทะเบียนที่ดิน ดังนั้น สำหรับข้อหาหรือตาม ๑. นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่าที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์และได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดิน โดยจัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์เช่าหรือเช่าซื้อไปแล้ว เฉพาะส่วนที่ยังไม่มีหนังสือแสดงสิทธิ์ในที่ดิน ยังคงอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ เท่าที่ไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของกิจการที่ ส.ป.ก. ได้อนุญาตไว้ กล่าวคือ ถ้าที่ดินนั้นยังมีไม้หวงห้าม หรือของป่าหวงห้ามขึ้นอยู่ ผู้ได้รับอนุญาตดังกล่าวก็ต้องขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ก่อนทำการตัดฟันไม้หรือเก็บหาของป่า ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เคยให้ความเห็น^(๑๔) ไว้ ส่วนข้อหาหรือตาม ๒. ซึ่งเป็นกรณีที่ที่ดินที่ ส.ป.ก. ถือกรรมสิทธิ์แต่ยังมิได้จัดให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ เช่าหรือเช่าซื้อนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่า ที่ดินดังกล่าวยังคงเป็นป่าตามความหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยป่าไม้อยู่

(ลงนาม) อัครราช จุฬารัตน์

(นายอัครราช จุฬารัตน์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๓๖

^(๑๑) บันทึกเรื่อง การใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในบริเวณที่ดินซึ่งมีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อประโยชน์ในราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ

^(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^(๑๓) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

^(๑๔) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ที่ นร. ๐๖๐๑/๓๖๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๔

เรื่อง ทารือปัญหาข้อกฎหมาย

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๐๗๐๕.๐๒/๑๖๐๔๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๓

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๖๐๑/ป ๔๐๔๑ ลงวันที่ ๒๔

ตุลาคม ๒๕๓๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ความหมายของ “ไม้” และการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอให้พิจารณาในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ไม้” และการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. การที่มาตรา ๔(๔) วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ บัญญัติให้ไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้เนื้อแข็งที่ไม่ใช่ไม้สัก และห้าปีสำหรับไม้สัก มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป ก็เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะยกเว้นมิให้ไม้ดังกล่าวอยู่ในความควบคุมของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ผลของกฎหมายก็เท่ากับยกเว้นมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปและมีให้ถือว่าเป็นไม้ทั้งสองกรณี โดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความยกเว้นที่มิให้ถือว่าเป็นไม้ด้วย

๒. เมื่อไม้ตามข้อ ๑ ไม่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ การนำไม้ดังกล่าวมาแปรรูปจึงไม่ต้องได้รับอนุญาตแปรรูปไม้ตามมาตรา ๔๔ แต่สำหรับการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ มาตรา ๔๔ เป็นบทบัญญัติเพื่อควบคุมการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วย ซึ่งการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าไม้ที่จะนำเข้ามาแปรรูปในโรงงานแปรรูปไม้ดังกล่าวจะเป็นไม้ตามมาตรา ๔(๒) หรือมาตรา ๔(๔) วรรคสอง ดังนั้น การตั้งโรงงานแปรรูปไม้จึงต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔

๓. เมื่อไม้ตามข้อ ๑ ไม่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และการนำไม้ดังกล่าวมาแปรรูปก็ไม่ต้องได้รับอนุญาตตามมาตรา ๔๔ ไม้ที่ได้จากการแปรรูปนั้นก็จะไม่กลับกลายเป็นไม้แปรรูปตามมาตรา ๔(๔) อีก

๔. การนำไม้ตามข้อ ๑ เคลื่อนที่ไม่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตาม มาตรา ๓๙ ด้วยเหตุผลเดียวกับที่กล่าวไว้ในข้อ ๓

๑๔๓

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้และในการพิจารณา
เรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง
อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ
ตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) ไมตรี ตันเต็มทรัพย์
(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม
โทร. ๒๒๒๐๒๐๖ - ๙
โทรสาร. ๒๒๔๑๔๐๑
๒๒๖๓๖๑๑ - ๒

บันทึก

เรื่อง ความหมายของ “ไม้” และการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๓๐๕.๐๒/๑๖๐๔๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับรายงานจากกรมป่าไม้ว่า จังหวัดเชียงใหม่ ได้หาหรือกรณีในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่มีผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปไม้โดยใช้ไม้ท่อนหรือไม้แปรรูปที่เป็นไม้เรือนเก่าที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาก่อนทำการแปรรูปแล้วจำหน่ายในลักษณะไม้แปรรูปโดยมิได้ขออนุญาตจากทางราชการแต่อย่างใด จังหวัดฯ เห็นว่าไม้เหล่านั้นตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ มาตรา ๔(๔)^(๑) ไม่ให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป การกระทำดังกล่าวจึงยากต่อการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะไม้ท่อนเมื่อทำการแปรรูปแล้วก็ไม่สามารถที่จะตรวจสอบได้จึงขอหารือว่าการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่อ้างว่าเป็นไม้เรือนเก่าที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาก่อน จะอยู่ในความควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ โดยจะต้องขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้และโรงค้ำไม้แปรรูปหรือไม่ อย่างไร กรมป่าไม้ได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้มีความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

(๑) มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) “ไม้” หมายความว่า ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา รวมตลอดถึงไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ไม้ไผ่ทุกชนิด ปาล์ม หวาย ตลอดจนจันทน์ ไม้ ตอ เศษ ปลาย และกิ่งของสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใด

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) “ไม้แปรรูป” หมายความว่า ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว และหมายความรวมถึงไม้ที่อยู่ในสภาพพรางว่าเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรืออยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างอันไม่ชอบด้วยลักษณะสิ่งปลูกสร้างทั่วไป หรือที่ผิวดกตวิสัย หรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ที่ไม่ชอบด้วยลักษณะของเครื่องใช้ที่ใช้เป็นปกติในท้องที่นั้นหรือที่ผิวดกตวิสัย

ไม้ที่อยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ ทั้งนี้ ตลอดเวลาที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น รวมทั้งไม้ที่เคยอยู่ในสภาพดังกล่าวและผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าได้เคยมีสภาพเช่นนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้เนื้อแข็งที่ไม่สัก และห้าปีสำหรับไม้สัก มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป

ฯลฯ

ฯลฯ

(๑๓) “โรงงานแปรรูปไม้ ” หมายความว่า โรงงานหรือสถานที่ใดซึ่งจัดขึ้นไว้เป็นที่ทำการแปรรูปไม้ รวมถึงบริเวณโรงงานหรือสถานที่นั้นๆ ด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

๑๔๕

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ฝ่ายที่หนึ่ง มีความเห็นว่า จากคำนิยามของคำว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒)^(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ จะเห็นได้ว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯจะได้แก่

๑. ไม้สักและไม้อื่นทุกชนิดที่เป็นต้น เป็นกอ เป็นเถา
๒. ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร
๓. ไม้ไฟทุกชนิด ปาล์ม หวาย
๔. ราก ปุ่ม ตอ เศษ ปลายและกิ่งของข้อ ๑-๓ (ไม่ว่าจะถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ออกจากข้อ ๑-๓ แล้วหรือไม่ก็ตาม)
๕. ไม้ที่ยังมิได้แปรรูป (ไม้ท่อนซุง) และไม้แปรรูป (ไม้ที่แปรรูปแล้ว) ซึ่งเกิดจากการตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำโดยประการอื่นใดแก่ไม้ตามข้อ ๑-๓

ส่วนไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี สำหรับไม้อื่นที่มีไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สัก ไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) ดังกล่าวแต่อย่างใด หากกฎหมายมีเจตนารมณ์จะให้ไม้ในกรณีดังกล่าวเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) ก็น่าจะบัญญัติไม้กรณีดังกล่าวเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๔(๒) ให้ชัดเจนเหมือนอย่างเช่นไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งแต่เดิมไม่มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๔(๒) แต่ได้ถูกบัญญัติเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๔(๒) โดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๔ และได้ใช้บังคับจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วแต่ไม่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว พิจารณาตามมาตรา ๔(๔) วรรคสองแล้ว ไม้ในกรณีนี้ยังคงต้องถือเป็นไม้แปรรูปอยู่ จึงอยู่ในความหมายของคำว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) ดังกล่าว และหากพิจารณาตามมาตรา ๔(๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯแล้ว จะเห็นได้ว่าตามมาตรา ๔(๔) วรรคแรก บัญญัติว่า “ไม้แปรรูป ” หมายความว่า ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว ดังนั้น เมื่อไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มีไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สักตามมาตรา ๔(๔) วรรคสอง มิให้ถือว่าเป็น “ไม้แปรรูป” ไม้กรณีดังกล่าวจึงไม่ถือเป็นไม้ที่ได้แปรรูปแล้วด้วย การที่กฎหมายไม่ถือว่าเป็นไม้ที่ได้แปรรูปแล้วจึงเท่ากับเป็นการไม่ถือว่าเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ นั่นเอง เพราะหากจะตีความว่าไม้ดังกล่าวไม่ถือเป็นไม้แปรรูปหรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วแต่ยังถือว่าเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) อยู่อีกก็จะมีปัญหาว่า ไม้ดังกล่าวเมื่อไม่เป็นไม้แปรรูปหรือไม้ที่ได้แปรรูปแล้วจะเป็นไม้อะไร หากไม้นั้นได้ถูกแปรรูปออกมาไม้ที่ได้จากการแปรรูปดังกล่าวจะถือเป็น “ไม้แปรรูป” ตามมาตรา ๔(๔) อีกหรือไม่ หากถือว่าเป็น “ไม้แปรรูป” ก็จะกลายเป็นว่าไม้นั้นเดิมเป็นไม้แปรรูป เมื่อนำมาประกอบเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้และเคยอยู่ในสภาพเช่นนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มีไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สัก เมื่อรื้อถอนออกมาไม่ถือว่าเป็นไม้แปรรูป แต่เมื่อนำไม้นั้นมาเลื่อย ผ่า หรือแปรรูปจะกลับมาเป็นไม้แปรรูปอีก ซึ่งจะมีผลทำให้สภาพทางกฎหมายของไม้นั้นกลับไปกลับมา จึงน่าจะมิใช่เจตนารมณ์ของกฎหมาย และหากตีความว่าไม้ในลักษณะดังกล่าวยังคงเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) ไม้ที่อยู่ใน

(๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

สภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ เช่น บ้านเรือน โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ก็คงต้องเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) เช่นเดียวกัน เพราะตามมาตรา ๔(๔) วรรคสอง บัญญัติมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปเหมือนกัน และยังอาจมีปัญหาต่อไปอีกว่า เมื่อไม้ดังกล่าวถือว่าเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แต่ไม่ถือว่าเป็น “ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว” (ไม้แปรรูป) ราษฎรที่ทำการแปรรูปไม้ดังกล่าวเพื่อใช้สอย ซ่อมแซมบ้านเรือน แม้ไม้ดังกล่าวจะพ้นจากสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วเป็นร้อยๆ ปี หากเป็นไม้หวงห้ามก็คงต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน เพราะไม่เข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๕๐(๒)^(๓) เนื่องจากตามมาตรา ๕๐(๒) ยกเว้นเฉพาะการแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วเท่านั้น เมื่อไม้ดังกล่าวไม่ถือเป็น “ไม้ที่ได้แปรรูปแล้ว” (ไม้แปรรูป) จึงไม่เข้าข้อยกเว้น ดังกล่าว การตีความดังกล่าวจึงน่าจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนแก่ราษฎรและมีใช้เจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ หากถือว่าไม้ในลักษณะดังกล่าวยังคงเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ การนำไม้ดังกล่าวเคลื่อนที่ก็ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามมาตรา ๓๙^(๔) ประกอบด้วยมาตรา ๓๔^(๕)(๑)(๒) เพราะไม่มีกฎหมายยกเว้นไว้แต่อย่างใด และในปี ๒๕๑๕ ก็ไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ ตริ^(๖) ขึ้นมาเพื่อควบคุมการนำไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วกว่าห้าปีเคลื่อนย้ายออกนอกเขตจังหวัด ต้องได้รับอนุญาต

(๓) มาตรา ๕๐ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๔๔ มิให้ใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) การแปรรูปไม้ที่แปรรูปมาแล้วจากไม้ซุงหรือไม้ท่อน ที่มีใช้เพื่อการค้า

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) มาตรา ๓๙ ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามข้อกำหนดในกฎกระทรวง

(๕) มาตรา ๓๔ บทบัญญัติในส่วนนี้ให้ใช้บังคับแก่กรณีการนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ต่อไปภายหลังที่

(๑) นำไม้หรือของป่าที่ได้รับอนุญาตให้ทำหรือเก็บออกจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตไปถึงสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตแล้ว

(๒) นำไม้ที่ทำโดยไม่ต้องรับอนุญาตออกไปถึงด้านป่าไม้ด้านแรกแล้ว

(๓) นำไม้หรือของป่าเข้ามาในราชอาณาจักรไปถึงด่านศุลกากรหรือด่านตรวจศุลกากรที่นำเข้ามาแล้ว

(๔) นำไม้หรือของป่าที่รับซื้อจากทางราชการป่าไม้ไปจากที่ที่ไม้หรือของป่านั้นอยู่

(๖) มาตรา ๓๙ ตริ ผู้ใดนำไม้สักที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้ และพ้นจากสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วกว่าห้าปี เคลื่อนย้ายออกนอกเขตจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งสิ่งปลูกสร้างหรือเป็นที่ประกอบเครื่องใช้นั้น ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี ระเบียบดังกล่าวจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติตามด้วยก็ได้

จากพนักงานเจ้าหน้าที่อีก เพราะมีมาตรา ๓๙ มาตรา ๓๘(๑)(๒) มาตรา ๔๐^(๗) และมาตรา ๔๑^(๘) ควบคุมไม้ในลักษณะดังกล่าวได้อยู่แล้วตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ ตรี โดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ พ.ศ.๒๕๑๕ ข้อ ๓ เหตุที่กฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙ ตรี ขึ้นมา จึงน่าจะเนื่องมาจากไม้ในลักษณะดังกล่าวไม่ถือเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ทำให้มีผู้ทุจริตประพฤติมิชอบลักลอบตัดไม้สักโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้วนำมาสร้างเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ และรื้อถอนเคลื่อนย้ายนำไปขายโดยอ้างว่าเคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ครบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว จึงได้มีการบัญญัติมาตรา ๓๙ ตรี เพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อควบคุมให้ผ่านการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน จึงเห็นว่าไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเคยอยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มิใช่ไม้สัก และห้าปีสำหรับไม้สัก ไม่เป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) พระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่เป็น “ไม้” ตามความเป็นจริงหรือตามความรู้สึกของคนโดยทั่วไปเท่านั้น ไม้ในลักษณะดังกล่าวจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้และการแปรรูปไม้จึงไม่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่อย่างใด

ฝ่ายที่สอง มีความเห็นว่า การที่กฎหมายมาตรา ๔(๔) บัญญัติให้ไม้ที่มีสภาพดังกล่าว “มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป” นั้น เป็นการมองในแง่สภาพของไม้เป็นสำคัญ มิได้มองถึงโครงสร้างของไม้ตามมาตรา ๔(๒) ไม้ที่มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปตามสภาพจึงมี ๒ ฐานะ คือเป็น “ไม้” และเป็น “ไม้ที่ได้แปรรูปแล้วแต่มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป” เหตุที่กฎหมายบัญญัติไว้ดังนี้ก็โดยมีเจตนารมณ์ที่จะไม่ควบคุมการกระทำกับไม้ที่ได้แปรรูปแล้วตามมาตรา ๔(๔) ดังกล่าว (เว้นแต่บางกรณี) ไม้แปรรูปตามสถานะเดิมก่อนประกอบเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ย่อมเป็น “ไม้” และ “ไม้แปรรูป” ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แต่ขณะเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มันได้พ้นสถานะความเป็น “ไม้” และ “ไม้แปรรูป” แล้ว ต่อมาเมื่อสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ถูกรื้อถอนย่อมกลับสู่สถานะเดิมคือเป็น “ไม้” และ “ไม้แปรรูป” แต่โดยที่กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขไว้ จึงทำให้เกิดผลต่างกัน กล่าวคือ ถ้าไม่ครบตามเงื่อนไขที่เป็น “ไม้” และ “ไม้แปรรูป” ซึ่งอยู่ในข่ายควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ถ้าครบตามเงื่อนไขก็เป็น “ไม้” และ “ไม้แปรรูป” เช่นกันเพียงแต่ในสถานะเป็น “ไม้แปรรูป” นั้น กฎหมายมาตรา ๔(๔) บัญญัติว่ามิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป การพิจารณาว่าเป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) หรือไม่นั้น ต้องพิจารณาในสภาพก่อนที่ไม้นั้นจะอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้าง หรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้และภายหลังไม้นั้นพ้นสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้แล้วเป็นสำคัญ โดยไม่ต้องคำนึงว่าไม้นั้นเคยอยู่ในสภาพสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาก่อน การตีความ

(๗) มาตรา ๔๐ ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่เข้าเขตด่านป่าไม้ ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านป่าไม้นั้น โดยแสดงใบเบิกทางกำกับไม้หรือของป่า หรือหนังสือกำกับไม้แปรรูปที่นำมานั้น แล้วแต่กรณี ภายในกำหนดห้าวันนับแต่วันที่เข้าเขตด่านเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบและอนุญาตเป็นหนังสือให้ผ่านด่านได้แล้ว จึงให้นำไม้หรือของป่านั้นไปได้

การอนุญาตนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยมิชักช้า

(๘) มาตรา ๔๑ ห้ามมิให้ผู้ใดนำไม้หรือของป่าเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ระหว่างเวลาตั้งแต่พระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหนังสือ

ว่าไม้ในลักษณะดังกล่าวไม่อยู่ในความหมายของคำว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) โดยให้เหตุผลว่ากฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ให้ชัดเจนดังเช่นไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น เป็นการตีความตามตัวอักษรโดยเคร่งครัดเกินไปจนทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย หากนำเหตุผลดังกล่าวไปใช้กับกรณีที่ตั้งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้นั้นได้ถูกรื้อถอนก่อนครบกำหนดเงื่อนไขเวลา ย่อมจะเกิดความขัดแย้งขึ้น เพราะต้องตีความว่าไม่ใช่ “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ การตีความว่าไม้ดังกล่าวไม่ใช่ “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) ไม้ดังกล่าวย่อมไม่ใช่ไม้แปรรูปด้วย เพราะการจะเป็น “ไม้แปรรูป” ได้ต้องเป็น “ไม้” ก่อน และเมื่อไม่เป็นไม้แปรรูปแล้ว ตามมาตรา ๔(๔) ก็ไม่จำเป็นต้องบัญญัติว่า “มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป” อีก และเมื่อพิจารณาคำว่า “ไม้แปรรูป” ตามมาตรา ๔(๔) ที่บัญญัติว่า “มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป” ประกอบกับมาตรา ๓๙ ตรี แล้ว จะเห็นเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ว่าไม่ประสงค์จะควบคุมไม้แปรรูปที่กฎหมายมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปดังกล่าวอีกต่อไป (ยกเว้นกรณีเป็นไม้สักตามมาตรา ๓๙ ตรี) ซึ่งย่อมมีผลครอบคลุมไปถึงไม้ในสถานะเป็น “ไม้” ไม่ถูกควบคุมไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากตามความเป็นจริงไม้ทั้งสองสถานะเป็นสิ่งเดียวกัน มิฉะนั้นแล้วการบัญญัติว่ามิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปย่อมไร้ผล ดังนั้น การกระทำใดๆ ต่อไม้ดังกล่าว เช่น การนำเคลื่อนที่ การแปรรูปหรือการมีไว้ในครอบครอง จึงไม่อยู่ในข่ายควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เว้นแต่ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ส่วนการตั้งโรงค้ำไม้แปรรูปไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด เพราะไม้ดังกล่าวกฎหมายมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป กรณีนี้เทียบได้กับไม้ในที่ดินของเอกชน (ยกเว้นไม้สักและไม้ยาง) ซึ่งเป็นไม้ตามมาตรา ๔(๒) แต่การกระทำใดๆ ต่อไม้ดังกล่าวไม่อยู่ในข่ายควบคุมของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ เว้นแต่การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ การตีความตามนัยนี้ไม่ทำให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมาย ซึ่งน่าจะเป็นเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ในเรื่องเกี่ยวกับการตั้งโรงงานแปรรูปไม้และปัญหาที่วิตกว่าราษฎรจะเดือดร้อนย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงหารือปัญหาข้อกฎหมายเพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ดังนี้

๑. ไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี สำหรับไม้อื่นที่มีไม้สักและหำปีสำหรับไม้สัก เป็น “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๓ หรือไม่ เพียงใด

๒. การแปรรูปไม้และการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ดังกล่าวในข้อ ๑ จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๔ มาตรา ๑๙ หรือไม่ เพียงใด

๓. ไม้ที่ได้จากการแปรรูปไม้ดังกล่าวในข้อ ๑ จะถือเป็น “ไม้แปรรูป” ตามมาตรา ๔(๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๖ พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๑ หรือไม่ เพียงใด

๔. การนำไม้ดังกล่าวในข้อ ๑ เคลื่อนที่ (ยกเว้นกรณีตามมาตรา ๓๙ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้) จะต้องมิใช่เปิดทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยตามมาตรา ๓๙ ประกอบด้วยมาตรา ๓๔(๑) และ (๒) หรือไม่ เพราะเหตุใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาหรือดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมป่าไม้) แล้ว เห็นว่า “ไม้” ตามมาตรา ๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ แบ่งตามลักษณะได้เป็นสองประเภท คือ ไม้ในลักษณะเป็นต้น เป็นกอ หรือเป็นเถาประเภทหนึ่ง กับไม้ในลักษณะที่ถูกตัด ทอน เลื่อย ผ่า ถาก ขุด หรือกระทำด้วยประการอื่นใดอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งไม้ในประเภทหลังนี้อาจเปลี่ยนรูปหรือขนาดหรือเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมจนเป็นไม้แปรรูปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔(๔) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๕ เมื่อนำไม้แปรรูปมาทำเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ก็จะได้รับยกเว้นมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปตลอดเวลาที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น แต่ถ้ารื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ ออก ไม้ที่ได้ก็จะกลับเป็นไม้แปรรูปอีก การที่มาตรา ๔ วรรคสอง บัญญัติให้ไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มิใช่ไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สัก มิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปก็เนื่องจากกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะยกเว้นมิให้ไม้ดังกล่าวอยู่ในความควบคุมของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ และตามสภาพความเป็นจริง ไม้ที่อยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้ เมื่อรื้อถอนออกจากสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้แล้ว ก็ไม่อาจกลับสภาพเป็นไม้ที่มีลักษณะเป็นต้น เป็นกอ หรือเป็นเถาได้ คงมีลักษณะเป็นไม้แปรรูปได้เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติในมาตรา ๔(๔) วรรคสอง ที่ยกเว้นไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรือเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มิใช่ไม้สักและห้าปีสำหรับไม้สักมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูป ผลของกฎหมายก็เท่ากับยกเว้นมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปและมีให้ถือว่าเป็นไม้ทั้งสองกรณี โดยไม่จำเป็นต้องมีข้อความยกเว้นว่ามีให้ถือว่าเป็นไม้ด้วย เมื่อได้พิจารณาแล้วว่าไม้ที่เคยอยู่ในสภาพเป็นสิ่งปลูกสร้างหรืออยู่ในสภาพเป็นเครื่องใช้มาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีสำหรับไม้อื่นที่มิใช่ไม้สักและไม่น้อยกว่าห้าปีสำหรับไม้สักไม่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ การนำไม้ดังกล่าวมาแปรรูปจึงไม่ต้องได้รับอนุญาตแปรรูปไม้ตามมาตรา ๔๔^(๙) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔

^(๙) มาตรา ๔๔ ภายในเขตควบคุมการแปรรูปไม้ ห้ามมิให้ผู้ใดแปรรูปไม้ ตั้งโรงงานแปรรูปไม้ ตั้งโรงงานค้าไม้แปรรูป มีไม้สักแปรรูปไม่ว่าจำนวนเท่าใดไว้ในครอบครอง หรือมีไม้แปรรูปชนิดอื่นเป็นจำนวนเกิน ๐.๒๐ ลูกบาศก์เมตร ไว้ในครอบครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงและในการอนุญาต

เพื่อประโยชน์แห่งความในวรรคหนึ่ง ไม้ซุงหรือไม้ท่อนที่จมอยู่ในแม่น้ำลำคลองในรัศมีห้าสิบลเมตรของบริเวณที่ทำการแปรรูปไม้ และไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ให้สันนิษฐานว่าเป็นไม้ที่อยู่ในความครอบครองของผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ที่มีโรงงานอยู่ในบริเวณนั้น

ความในวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำแก่ไม้ที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วย

และไม้ที่ได้จากการแปรรูปนั้นก็จะไม่กลับกลายเป็นไม้แปรรูปตามมาตรา ๔(๔) อีก นอกจากนั้น การนำไม้ดังกล่าวเคลื่อนที่ก็ไม่ต้องมีใบเบิกทางของพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไปด้วยมาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เว้นแต่ไม้สักตามมาตรา ๓๙ ตริ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๑๖ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๕

แต่สำหรับการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ มาตรา ๔๔ เป็นบทบัญญัติเพื่อควบคุมการตั้งโรงงานแปรรูปไม้ด้วย มีสาระสำคัญอยู่ที่โรงงานหรือสถานที่ตามมาตรา ๔(๑๓)^(๑๐) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งจัดขึ้นไว้เป็นที่ทำการแปรรูปไม้จะต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าไม้ที่จะนำเข้ามาแปรรูปในโรงงานหรือสถานที่ดังกล่าวจะเป็นไม้ตามมาตรา ๔(๒) หรือไม้ที่ได้รับยกเว้นมิให้ถือว่าเป็นไม้แปรรูปตามมาตรา ๔(๔) วรรคสอง นอกจากนั้นศาลฎีกาเคยมีคำพิพากษา (คำพิพากษาฎีกา ที่ ๑๕๗๒/๒๕๐๕) ว่า เมื่อได้ตั้งโรงงานขึ้นไว้เป็นที่ทำการแปรรูปไม้โดยไม่ได้รับอนุญาตแม้จะอยู่ในระหว่างทดลองเครื่อง และตั้งใจว่าเมื่อทดลองเครื่องเรียบร้อยแล้วจะไปขออนุญาตก็ตาม ย่อมมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ซึ่งสามารถเทียบเคียงกับกรณีเรื่องหาเรื่องนี้ได้ว่า เจตนารมณ์ของมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ ประสงค์ที่จะควบคุมในเรื่องการตั้งโรงงานแปรรูปมากกว่าการพิจารณาถึงไม้ที่จะนำมาแปรรูป ดังนั้น การตั้งโรงงานแปรรูปไม้จึงต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔

(ลงนาม) ม. ตันเต็มทรัพย์
(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๓๔

(๑๐) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ที่ นร. ๐๖๐๑/๒๑๔

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

เรื่อง ขอรื้อหรือกรณีการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อเก็บมูลค่างควา

เรียน เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

อ้างถึง (๑) หนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ที่ วว ๐๔๐๓/๐๐๔๓๔

ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๒

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๖๐๑/ป ๔๑๒

ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๓

(๓) หนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ที่ วว ๐๔๐๓/๓๗๙๐

ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อเก็บมูลค่างควา

ตามหนังสือที่อ้างถึง (๑) สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า การที่กรมที่ดินจะอนุญาตให้มีการเก็บมูลค่างควา ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ถือว่าเป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลาง และลุ่มน้ำป่าสัก หรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดตั้งผู้แทนไปชี้แจง ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ความละเอียดทราบอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า การเก็บมูลค่างควาในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเก็บหาของป่าซึ่งมิใช่ของป่าหวงห้ามที่บุคคลสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และการเก็บมูลค่างควาของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ตามข้อหานี้ มิได้กระทำการหวงกันพื้นที่ที่เก็บมูลค่างควา อันถือได้ว่าเป็นการครอบครองพื้นที่จึงมิใช่เป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) มีข้อสังเกตว่าเพื่อป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเก็บมูลค่างควา พนักงานเจ้าหน้าที่สมควรกำหนดเงื่อนไขการอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตถือปฏิบัติตามที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมแนะนำไว้ในหนังสือที่อ้างถึง (๓) โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สมควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเพิ่มเติมประการหนึ่ง จากที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้แนะนำให้กำหนดให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงการปิดโพรงถ้ำต่างๆ ด้วยสังกะสีเป็นวัสดุอย่างอื่นให้กลมกลืนกับธรรมชาติ เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการปิดโพรงถ้ำต่างๆ ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ด้วย

๑๕๒

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) และผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) อัคราทร จุฬารัตน์
(นายอัคราทร จุฬารัตน์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม
โทร. ๒๒๒๐๒๐๖ – ๙ ต่อ ๒๒๖
โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑
๒๒๖๓๖๑๑ – ๒
www.krisdika.go.th

เรื่องเสร็จที่ ๙๘/๒๕๕๓

บันทึก

เรื่อง การใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อเก็บมูลค่างควา

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือ ที่ วว ๐๔๐๓/๐๐๔๓๔ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๕๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมที่ดินได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ มท. ๐๗๐๔/๓๕๓๒๖ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม หรือกรณีการต่ออายุใบอนุญาตการเก็บมูลค่างควาของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่ถ้าเขาผาแรด และถ้าโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔ (๑๐) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัดอุทัยธานี ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ว่า จากความเห็นของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมในหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ที่ วว ๐๔๐๓/๓๗๙๐ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๑ ที่มีถึงกรมที่ดินที่ว่า การเก็บมูลค่างควาถือว่าเป็นผลประโยชน์ที่ได้จากป่า ซึ่งปกติชุมชนยังคงหาของป่าจากพื้นที่ลุ่มน้ำและพื้นที่ป่าทุกประเภท ไม่ถือว่าเป็นการใช้ประโยชน์พื้นที่ลุ่มน้ำแต่ประการใด คณะกรรมการพิจารณาเรื่องราวขออนุญาตประกอบกิจการตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประจำจังหวัดอุทัยธานี มีข้อสังเกตว่า ความเห็นของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ขัดแย้งกับมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๒ เรื่อง ขออนุมัติให้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคง ซึ่งอนุมัติผ่อนผันให้กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคงในพื้นที่กองทัพบกที่ ๓ จำนวน ๓ เส้นทาง ตามความเห็นของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ โดยยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย แต่ต่อไปจะไม่อนุมัติให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ อีก ไม่ว่ากรณีใด หรือไม่ และเห็นสมควรให้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว เห็นว่า มาตรา ๔ (๗) (ค) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ให้ความหมายของคำว่า “ของป่า” หมายรวมถึง รังนก ครั่ง รวงผึ้ง น้ำผึ้ง และมูลค่างควา ซึ่งมูลค่างควายังไม่ถูกกำหนดเป็นของป่าหวงห้ามที่จะต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ดังนั้น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจึงขอหารือว่าการที่กรมที่ดินจะอนุญาตให้มีการเก็บมูลค่างควาตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ถือว่าเป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก หรือไม่ ซึ่งข้อเสนอแนะมาตรการการใช้ที่ดินในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ กำหนดไม่ให้มีการใช้พื้นที่ในทุกกรณี ทั้งนี้ เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง และหากมีการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจกรรม ต่างๆ โดยถูกต้องตามกฎหมายไปก่อนที่จะมีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อสิ้นนิติสัมพันธ์กับทางราชการแล้ว ไม่ให้มีการต่ออายุใบอนุญาตอีก เว้นแต่กรณีที่เป็นนโยบายรัฐบาล

๑๕๔

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหารี้อย่างกล่าวประกอบกับ ได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผน สิ่งแวดล้อม) ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) แล้ว เห็นว่า ปัญหาตามข้อหารี้นี้เป็นกรณีที่ต้องพิจารณาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพ ลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน)^(๑) อันเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบ ตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและ ลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำ ชายแดน)^(๒) ซึ่งใช้กับบริเวณพื้นที่ตามข้อหารี้นี้โดยตรง ทั้งนี้ จะนำมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๒ เรื่องขอผ่อนผันใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เพื่อก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคง^(๓) ซึ่งเป็นมติคณะรัฐมนตรี ที่ผ่อนผันให้กระทรวงคมนาคม (กรมทางหลวง) ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ก่อสร้างทางเพื่อความมั่นคงใน พื้นที่กองทัพอากาศที่ ๓ จำนวน ๓ เส้นทาง โดยยกเว้นการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๙ เรื่องการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำยมและน่านและข้อเสนอแนะมาตรการการใช้ที่ดินในเขตลุ่มน้ำ^(๔) มาใช้กับการณ์ตามข้อหารี้นี้ไม่ได้ เนื่องจากเป็นมติคณะรัฐมนตรีที่มีได้ออกมาเพื่อใช้กับบริเวณพื้นที่ตามข้อ หารี้นี้โดยตรง

เมื่อพิจารณาสาระของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพ ลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลางและลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน) ซึ่งประกอบด้วยข้อเสนอแนะและมาตรการการใช้ที่ดินในเขตลุ่มน้ำ ดังกล่าว คือ (๑) ไม่ให้ใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในทุกกรณีเพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง และ (๒) ในกรณีที่ได้มีการอนุญาตให้เอกชนใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการต่างๆ โดยถูกต้องตามกฎหมาย ก่อนมีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ เมื่อสิ้นนิติสัมพันธ์กับทางราชการแล้ว ไม่ให้ต่ออายุใบอนุญาตอีก เว้นแต่กรณีที่เป็นนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งข้อสังเกต คือ (๑) สมควรกันพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งชุมชน หรือราษฎรได้เข้าครอบครองอยู่ก่อนเป็นการถาวรแล้ว หรือพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการออก (๒) เพื่อประโยชน์เกี่ยวกับความมั่นคงและเศรษฐกิจ สมควรมีมาตรการผ่อนผันพื้นที่ที่ทางราชการได้ใช้ประโยชน์ หรือรัฐได้อนุญาตให้ประชาชนเข้าใช้ประโยชน์หรือรัฐมีข้อผูกพันกับเอกชนไว้แล้ว และ (๓) ในกรณี ที่จำเป็นต้องอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สมควรให้ความสำคัญกับการเตรียมการ

(๑) ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/๒๐๖๙ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

(๒) ปรากฏตามหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ วว ๐๔๐๓/๑๖๗๒๐ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๗

(๓) ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/ว. (ล) ๑๙๔๔๕ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๒

(๔) ปรากฏตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถึงกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ที่ นร ๐๒๐๒/๒๓๗๒๔ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๙

อพยพ โดยต้องจัดที่ดินซึ่งราษฎรสามารถทำกินและมีสิ่งสาธารณูปโภคไม่น้อยกว่าพื้นที่เดิมแล้ว เห็นได้ว่ามติคณะรัฐมนตรีเรื่องนี้กำหนดมิให้มีการ “ใช้พื้นที่” ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตามข้อหาข้อนี้ในทุกกรณี เพื่อรักษาไว้เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอย่างแท้จริง ซึ่งการใช้พื้นที่ได้แก่การที่บุคคลครอบครองพื้นที่ด้วยการกระทำใดๆ เพื่อหวงกั้นพื้นที่นั้นไว้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายแก้ว ศรีสุวรรณ ผู้เก็บมูลค้างคาว ที่ถ้ำเขาผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔(๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประจวบคีรีขันธ์) อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ตามข้อหาข้อนี้ มิได้กระทำการหวงกั้นพื้นที่ที่เก็บมูลค้างคาว อันถือได้ว่าเป็นการครอบครองพื้นที่นั้น การเก็บมูลค้างคาวในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นการเก็บหา ของป่า^(๕) ซึ่งมีใช้ของป่าหวงห้าม^(๖) ที่บุคคลสามารถกระทำได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้^(๗) แต่ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๙^(๘) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น การเก็บมูลค้างคาวของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ตามข้อหาข้อนี้ จึงมิใช่การใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ในพื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักตามนัยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ เรื่อง การกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคตะวันตก ภาคกลาง และลุ่มน้ำป่าสัก และการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนอื่นๆ (ลุ่มน้ำชายแดน)^(๙) และการที่กรมที่ดินจะอนุญาตให้นายแก้ว ศรีสุวรรณ เก็บมูลค้างคาวในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวไม่ถือได้ว่าเป็นการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ ที่ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

(๕) มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๔ บัญญัตินิยามคำว่า “ของป่า” ว่าหมายถึง บรรดาของที่เกิดขึ้นหรือมีขึ้นในป่าตามธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงมูลค้างคาวด้วย และบัญญัตินิยามคำว่า “ป่า” ว่าหมายถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

(๖) มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ บัญญัติว่า ของป่าอย่างใด ในท้องที่ใดจะเป็นของป่าหวงห้าม ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

(๗) มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๔ บัญญัติให้ผู้เก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใดๆ แก่ ของป่าหวงห้ามในป่าต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๘) มาตรา ๙ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้นถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(๒) ทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวดหรือที่ทรายในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

(๓) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

(๔) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

อนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่อาจกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมในข้อ ๔^(๑๐) ของเงื่อนไขการอนุญาตซึ่งปรากฏอยู่ที่ด้านหลังของ “ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ท.ด.๖๙)” ได้ตามที่เห็นสมควร ดังนั้น เพื่อป้องกันบริเวณถ้ำผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ อันเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่สำคัญและอาจได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินได้ง่ายและรุนแรง มิให้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการเก็บมูลค้างคาวที่ขาดความระมัดระวัง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการกฤษฎีกา คณะที่ ๑) จึงมีข้อสังเกตว่าพนักงานเจ้าหน้าที่สมควรพิจารณานำ “เงื่อนไขเพิ่มเติมในการพิจารณาขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดินของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่บริเวณถ้ำผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔(๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอหลานสัก จังหวัดอุทัยธานี”^(๑๑) ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้แนะนำไว้ตามหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

(๑๐) ข้อ ๔ (เงื่อนไขเพิ่มเติมซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร).....

- (๑๑) เงื่อนไขเพิ่มเติมในการพิจารณาขอต่ออายุใบอนุญาตตามมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ของนายแก้ว ศรีสุวรรณ ที่บริเวณถ้ำผาแรด และถ้ำโรงเรียนผาแรด หมู่ที่ ๔(๑๑) ตำบลน้ำรอบ (ประดู่ยืน) อำเภอหลานสัก จังหวัดอุทัยธานี
๑. การประกอบการต้องอยู่ในขอบเขตพื้นที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น เพื่อป้องกันผลเสียหายต่อลักษณะพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ
 ๒. การเก็บมูลค้างคาวให้ใช้แรงงานคนโดยกระทำด้วยความระมัดระวังต่อสภาพธรรมชาติอื่นๆ ที่อยู่ภายในถ้ำ เช่น หินงอก หินย้อย เป็นต้น
 ๓. อนุญาตให้เก็บมูลค้างคาวได้ทุก ๑๕ วัน โดยเก็บเวลากลางคืนซึ่งเป็นเวลาที่ค้างคาวออกไปหากินแล้ว
 ๔. ปัจจุบันผู้ประกอบการได้ปิดโพรงถ้ำต่างๆ โดยใช้สังกะสีเพื่อป้องกันผู้ลักลอบขนมูลค้างคาวโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจะทำให้ทัศนียภาพที่สวยงามของถ้ำและภูเขาเสียไป เห็นสมควรที่ผู้ประกอบการจะเปลี่ยนแปลงการปิดโพรงถ้ำด้วยวัสดุอย่างอื่นให้กลมกลืนกับธรรมชาติโดยรอบ
 ๕. ในการขนส่งมูลค้างคาวให้กระทำโดยให้มีผลกระทบต่อโรงเรียนและวัดซึ่งอยู่ใกล้ถ้ำที่ได้รับอนุญาตน้อยที่สุด
 ๖. บริเวณที่ขอต่ออายุใบอนุญาตมีลักษณะที่สำคัญตามแนวทางอนุรักษ์ธรรมชาติซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๕ คือ โครงการทางธรรมชาติที่ดี หายาก และมีทัศนียภาพที่สวยงามจึงให้ระมัดระวังและควบคุมกิจกรรมอื่นที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การลักลอบตัดไม้ การดักสัตว์ป่า เป็นต้น

ถึงกรมที่ดิน ที่ วว ๐๔๐๓/๓๗๙๐ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๑ มากำหนดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมในข้อ ๔ ของเงื่อนไขการอนุญาตซึ่งปรากฏอยู่ที่ด้านหลัง “ใบอนุญาตตามความในมาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ท.ด. ๖๙)” ที่จะออกให้แก่ นายแก้ว ศรีสุวรรณ ด้วย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สมควรพิจารณาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเพิ่มเติมประการที่ ๔^(๑๒) จากที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้แนะนำให้กำหนดให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงการปิดโพรงถ้ำต่างๆ ด้วยสังกะสีเป็นวัสดุอย่างอื่นให้กลมกลืนกับธรรมชาติโดยรอบ เป็นการกำหนดห้ามมิให้ผู้ประกอบการปิดโพรงถ้ำต่างๆ ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ^(๑๓)

(ลงนาม) อัคราทร จุฬารัตน์
(นายอัคราทร จุฬารัตน์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๑, ข้างต้น

(๑๓) ๔. ห้ามมิให้ผู้ประกอบการปิดโพรงถ้ำต่างๆ ไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ

ที่ นร. ๐๙๐๑/๑๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ทารือข้อกฎหมายกรณีต้นไม้ที่บุคคลปลูกขึ้นและอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร. ๐๙๐๖/ ป ๕๔๓ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง กรรมสิทธิ์ในต้นไม้ที่บุคคลปลูกขึ้นและอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

ตามที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชขอหารือข้อกฎหมายกรณีต้นไม้ที่บุคคลปลูกขึ้นและอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) คุณพรทิพย์ จาละ

คุณพรทิพย์ จาละ

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐๒๒๒๒๒ ๐๒๐๖ – ๙ ต่อ ๑๐๗, ๒๔๑

สำนักหลักนิติบัญญัติ

โทร. ๐ ๒๒๔๐ ๗๙๐๐ – ๓ ต่อ ๒๐๔, ๓๐๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๒ ๖๖๖๓

www.krisdik.go.th www.lawreform.go.th

๑๕๙

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

เรื่องเสร็จที่ ๖๙๘/๒๕๕๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง กรรมสิทธิ์ในต้นไม้ที่บุคคลปลูกขึ้นและอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้มีหนังสือ ที่ ทส ๐๙๐๓.๒/๕๙๙๗ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ในเขตอุทยานแห่งชาติหลายแห่งมีต้นไม้ที่บุคคลได้ปลูกขึ้นไว้ ทั้งที่ปลูกขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายและที่ปลูกขึ้นโดยฝ่าฝืนกฎหมายหลายกรณี ได้แก่ มาตรา ๙ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ มาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และต่อมาบุคคลดังกล่าวได้เรียกร้องกรรมสิทธิ์ในต้นไม้ที่ปลูกขึ้นดังกล่าว

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ กรณีต้นไม้ที่บุคคลปลูกขึ้นไว้และอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเป็นไปด้วยความถูกต้องชัดเจนตามหลักกฎหมายและสอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชนแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทยจึงหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลปลูกต้นไม้ขึ้นโดยได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และบุคคลที่ปลูกต้นไม้ในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ ต้นไม้ที่ปลูกขึ้นไว้จะเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ปลูกที่มีเจตนายึดถือต้นไม้ขึ้นไว้ หรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็นเป็นสองฝ่าย

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า เมื่อผู้ปลูกเป็นเจ้าของของกล้าไม้ที่ซื้อหามาและปลูกลงในที่ดินโดยเจตนายึดถือไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่างๆ จากต้นไม้ขึ้น ทั้งยังเป็นการปลูกต้นไม้โดยอาศัยสิทธิที่ได้รับอนุญาตให้กระทำได้ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ จึงถือว่าผู้ปลูกเป็นเจ้าของต้นไม้ตั้งแต่เป็นกล้าไม้จนถึงขนาดต้นที่เติบโตขึ้นมาและยึดถือเป็นเจ้าของตลอดมาบุคคลนั้นจึงมีกรรมสิทธิ์ในต้นไม้ที่ปลูกนั้น

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า กล้าไม้เป็นสังหาริมทรัพย์ถึงแม้ผู้ซื้อกล้าไม้มาจะเป็นผู้ที่มีกรรมสิทธิ์แต่เมื่อนำต้นไม้ปลูกลงกับพื้นดินโดยเจตนาจะให้ต้นไม้เจริญเติบโตต่อไป จึงเป็นทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นทรัพย์อันติดกับที่ดินและเป็นอสังหาริมทรัพย์แล้ว เมื่อที่ดินที่ปลูกต้นไม้เป็นทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทสงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่อาจถือว่าผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้จะเป็นเจ้าของต้นไม้ที่ปลูกดังกล่าว และไม่อาจยึดถือไว้ในลักษณะเจ้าของต้นไม้ได้อีกต่อไป และต้นไม้ที่ปลูกขึ้นอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาตินั้นถือว่าเป็นต้นไม้ที่ไม่มีเจ้าของ แต่ผู้เป็นเจ้าของและปลูกกล้า

ไม้นั้นอาจมีสิทธิดูแลรักษาและใช้สอยต้นไม้รวมทั้งผลผลิตที่เกิดขึ้นได้โดยอาศัยสิทธิตามที่พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และกฎหมายลำดับรองที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในกฎหมายดังกล่าว กำหนดไว้

๒. บุคคลปลูกไม้ยืนต้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเจตนาอาศัยต้นไม้ที่ปลูกไว้เป็นหลักฐานในการยึดถือครอบครองที่ดินเมื่อเวลาต้นไม้โตขึ้น โดยฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๐๔ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ บุคคลผู้ปลูกต้นไม้เป็นเจ้าของในฐานะผู้มีกรรมสิทธิ์ในต้นไม้หรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็นเป็นสองฝ่าย

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า บุคคลผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้และปลูกลงในที่ดินโดยยึดถือต้นไม้ที่ยังไม่สละการครอบครอง และเป็นธรรมดาของการปลูกต้นไม้ว่าในที่ดินประเภทใด ผู้ปลูกย่อมยังเป็นเจ้าของในลักษณะผู้มีกรรมสิทธิ์ในต้นไม้

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า “ป่า”ตามความหมายในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และตามความหมายในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ เป็นที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินเมื่อกล้าไม้หรือเมล็ดปลูกลงในที่ดินที่เป็นป่าย่อมเปลี่ยนสภาพจากสังหาริมทรัพย์ทั่วไปกลายเป็นต้นไม้ที่เป็นทรัพย์สินติดกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน จึงถือว่าผู้ปลูกต้นไม้มีเจตนาสละการครอบครองสังหาริมทรัพย์แล้ว และประสงค์ให้ต้นไม้เจริญเติบโตติดอยู่กับที่ดินต่อไป จึงยอมเป็นต้นไม้ที่ไม่มีเจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์ถึงแม้ผู้ปลูกยังหวงแหนอยู่ก็เป็นเพียงการดูแลรักษาตามธรรมดาของผู้หวังผลผลิตจากต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกนั้น และการตัดฟัน โคนลง หรือเก็บผลผลิต ก็ยังต้องอยู่ในบังคับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ เกี่ยวกับการขออนุญาตและการอนุญาตให้ทำไม้หรือการเก็บหาของป่าแล้วแต่กรณีด้วย ส่วนการยึดถือครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหรือขณะที่ปลูกต้นไม้อาจแยกเจตนาของการยึดถือครอบครองที่ดินกับการปลูกต้นไม้ยืนต้นเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ออกจากกันได้ตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี

๓. จากประเด็นที่ ๑ และประเด็นที่ ๒ ข้างต้น ต่อมาเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ กำหนดที่ดินบริเวณที่ปลูกต้นไม้อยู่ก่อนแล้วให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ต้นไม้ที่มีบุคคลปลูกขึ้นผู้ใดเป็นเจ้าของ ซึ่งในประเด็นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็นเป็นสองฝ่าย

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า ผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้และปลูกไม้ยืนต้นนั้น ยังคงเป็นเจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์ในต้นไม้ โดยอาศัยหลักการยึดถือและครอบครองกล้าไม้และต้นไม้อย่างต่อเนื่องมาตลอด

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ไม้ยืนต้นที่ปลูกลงในที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินถือว่าผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้และปลูกต้นไม้ได้สละการครอบครองกล้าไม้นั้นแล้ว และเปลี่ยนสภาพจากกล้าไม้กลายเป็นทรัพย์สินติดกับที่ดิน จึงถือว่าเป็นต้นไม้ที่ไม่มีเจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์ตามความเห็นเช่นเดียวกันกับในประเด็นที่ ๑ และประเด็นที่ ๒ ฝ่ายที่สองข้างต้น

๔. ภายหลังจากพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ กำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติได้บังคับใช้แล้ว หากมีผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้ นำกล้าไม้เข้าไปปลูกในอุทยานแห่งชาติทั้งโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ใดเป็นเจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์ของต้นไม้ยืนต้นที่ปลูกไว้ นั้น ซึ่งในประเด็นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็นเป็นสองฝ่าย

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า การปลูกต้นไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติทั้งที่ชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้ยังยึดถือครอบครองต้นไม้และหวงแหนอยู่ ผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้นั้นจึงยังคงเป็นเจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์อยู่ต่อไปอย่างต่อเนื่องมาตลอด

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ไม่นับที่ดินติดกับที่ดินอุทยานแห่งชาติย่อมต้องถือว่าผู้ปลูกสละการครอบครองในสังหาริมทรัพย์แล้ว และเจตนาให้กลายเป็นทรัพย์สินอันติดกับที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทสงวนรักษาไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นไม้ยืนต้นที่ไม่มีเจ้าของเช่นเดียวกันกับในประเด็นที่ ๑ และประเด็นที่ ๒ ฝ่ายที่สองข้างต้น

๕. จากประเด็นที่ ๒ ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยหรือได้รับอนุญาตให้กระทำการอื่นอันเกี่ยวกับการทำประโยชน์ในที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามความในมาตราต่างๆ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ต่อมาเมื่อมีพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ กำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติทับซ้อนในบริเวณที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติเดียวกัน ผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ดังกล่าวจะทำได้หรือไม่ หรือเก็บหาของป่าที่ตนปลูกขึ้นไว้ได้หรือไม่ อย่างไร ซึ่งในประเด็นนี้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชมีความเห็นเป็นสี่ฝ่าย

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า กระทำได้โดยอาศัยหลักกรรมสิทธิ์และสิทธิตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ที่ให้กระทำได้ แต่ต้องขออนุญาตทำไม้ให้ถูกต้องก่อน

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า ผู้ปลูกต้นไม้มิใช่เจ้าของในลักษณะกรรมสิทธิ์ในต้นไม้ แต่ยังคงมีสิทธิตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ที่เกิดขึ้นอยู่ก่อนการกำหนดที่ดินเป็นอุทยานแห่งชาติ จึงอาจอนุญาตให้บุคคลอาศัยสิทธิดังกล่าวเข้าทำไม้ที่ปลูกไว้โดยตัดโค่นใช้ประโยชน์ได้และนำออกไปจากเขตอุทยานแห่งชาติได้โดยไม่เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔

ฝ่ายที่สาม เห็นว่า ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ และมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ต่างก็มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงกฎหมาย กฎ ที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัติหรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงว่าการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติในภายหลังทับซ้อนที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ จึงต้องบังคับใช้มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พ.ศ.๒๕๓๒ มีผลให้การอนุญาตใบอนุญาต หนังสืออนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ สิ้นสุดลง และผู้ได้รับอนุญาตไม่มีสิทธิ์ที่จะขออนุญาตทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยป่าไม้อีกต่อไปและไม่อาจจะให้มีการทำไม้หรือเก็บหาของป่า เนื่องจากจะเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

๑๖๒

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ฝ่ายที่สี่ เห็นว่า พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ และพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ มีค่าบังคับใช้เสมอกัน โดยที่มาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ มิได้มีบทบัญญัติให้ยกเลิก การอนุญาต ใบอนุญาต หนังสืออนุญาต สัมปทาน ตามกฎหมายอื่นแต่อย่างใด จึงถือว่ายังคงมีอยู่ตามกฎหมายอื่นแต่ละฉบับนั้น และผู้ได้รับอนุญาต ยังคงมีสิทธิและหน้าที่ต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนการกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามกฎหมายแต่ละฉบับ แต่การกระทำใดๆ ต่อไปย่อมไม่อาจฝ่าฝืนความในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ จึงไม่อาจทำได้และเก็บหาของป่าในเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลโดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรจะต้องพิจารณาขจัดความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตตามกฎหมายอื่นแต่ละฉบับแล้วแต่กรณี อีกทางหนึ่งด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวรวมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า กรณีนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตอุทยานแห่งชาติและป่าสงวนแห่งชาติต่างๆ เช่น กรณีบริษัท สวนอุทยานทองผาภูมิ จำกัด ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อปลูกสวนป่า และต่อมาได้มีการกำหนดให้ป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติเขาแหลม ทำให้บริษัทได้รับความเสียหายไม่สามารถตัดไม้ในบริเวณดังกล่าวได้ และกรณีราษฎรบุกรุกเข้าปลูกยางพาราในเขตอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า เป็นต้น โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวซึ่งสรุปได้เป็นสามประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่บุคคลปลูกไม้ยืนต้นโดยได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และบุคคลปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ และกรณีบุคคลปลูกไม้ยืนต้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและเจตนาอาศัยต้นไม้ที่ปลูกไว้เป็นหลักฐานในการยึดถือครอบครองที่ดิน เมื่อเวลาต้นไม้โตขึ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๑๔ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๒๔ บุคคลผู้ปลูกไม้ยืนต้นทั้งสองกรณีจะเป็นเจ้าของในฐานะผู้มีการมสิทธิในไม้ยืนต้นนั้น หรือไม่ เห็นว่า ป่าสงวนแห่งชาติเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของอันเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามมาตรา

๑๔๓^(๑) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ยืนต้นที่ปลูกในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวจึงเป็นทรัพย์สินที่ติดกับที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ไม้ดังกล่าวจึงเป็น “ไม้ในป่าสงวนแห่งชาติ” ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ดังนั้น กรณีของไม้ยืนต้นที่ปลูกโดยได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นตามมาตรา ๒๐^(๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ฯ และไม้ยืนต้นที่ปลูกในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖^(๓) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ฯ หรือกรณีของการปลูกไม้ยืนต้นนั้นได้กระทำโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕๔^(๔) พระราชบัญญัติป่าไม้ ฯ และมาตรา ๑๔^(๕) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ฯ ต่างก็เป็นการปลูกไม้ยืนต้นในที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ฉะนั้น เมื่อไม้ดังกล่าวเป็น “ไม้ในป่าสงวนแห่งชาติ” ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของไม้ยืนต้นที่ปลูกขึ้นไว้ได้แต่อย่างใด ย่อมทำให้ไม้ดังกล่าวไม่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ปลูก

(๑) มาตรา ๑๔๓ ทรัพย์สินนอกพาณิชย์ หมายความว่า ทรัพย์สินที่ไม่สามารถถือเอาได้ และทรัพย์สินที่โอนแก่กันมิได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) มาตรา ๒๐ ในกรณีป่าสงวนแห่งชาติแห่งใดมีสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรมตามมาตรา ๑๖ ทวิ ให้อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตเป็นหนังสือให้บุคคลใดทำการบำรุงป่า หรือปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าเสื่อมโทรมได้ภายในระยะเวลาและตามเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาต แต่ในกรณีที่จะอนุญาตให้เกิน ๒,๐๐๐ ไร่ ต้องได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

รัฐมนตรีอาจกำหนดให้ผู้รับอนุญาตเสียค่าตอบแทนให้แก่รัฐบาลได้ตามจำนวนที่เห็นสมควรโดยประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๓) มาตรา ๑๖ อธิบดีโดยอนุมัติรัฐมนตรีมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) การเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติคราวละไม่น้อยกว่าห้าปี แต่ไม่เกินสามสิบปี ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณจะอนุญาต โดยให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๒) การเข้าทำประโยชน์เกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่คราวละไม่เกินสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตเก็บหาของป่า และไม่ต้องเสียค่าภาคหลวงของป่าตามพระราชบัญญัตินี้สำหรับแร่ดินขาวหรือหิน แล้วแต่กรณี

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยอนุมัติรัฐมนตรี

(๔) มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้ผู้ใด กั้นสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่จะกระทำภายในเขตที่ได้จำแนกไว้เป็นประเภทเกษตรกรรม และรัฐมนตรีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาหรือโดยได้รับใบอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) มาตรา ๑๔ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน กั้นสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

(๑) ทำไม้หรือเก็บหาของป่าตามมาตรา ๑๕ เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๖ ทวิ หรือมาตรา ๑๖ ตรี กระทำการตามมาตรา ๑๗ ใช้ประโยชน์ตามมาตรา ๑๘ หรือกระทำการตามมาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๒๐

(๒) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

๑๖๔

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

ประเด็นที่สอง เมื่อได้มีการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งกำหนดให้ที่ดินในบริเวณที่ปลูกไม้ยืนต้นอยู่ก่อนแล้วเป็นอุทยานแห่งชาติ และกรณีทีภายหลังจากพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติได้ใช้บังคับแล้ว หากมีผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้ นำกล้าไม้เข้าไปปลูกในอุทยานแห่งชาติทั้งโดยชอบด้วยกฎหมายและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ใดเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในไม้ยืนต้นที่ปลูกไว้ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า ไม้ยืนต้นที่ปลูกโดยได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นตามมาตรา ๒๐^(๖) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ ไม้ยืนต้นที่ปลูกในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๑๖^(๗) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และไม้ยืนต้นที่ปลูกโดยฝ่าฝืนมาตรา ๕๔^(๘) แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ และมาตรา ๑๔^(๙) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ เป็น “ไม้ในป่าสงวนแห่งชาติ” ซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของไม้ยืนต้นที่ปลูกขึ้นไว้ได้แต่อย่างใด และต่อมาได้มีการกำหนดให้ที่ดินบริเวณที่ปลูกไม้ยืนต้นดังกล่าวเป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว ไม้ยืนต้นดังกล่าวย่อมเป็น “ไม้ในอุทยานแห่งชาติ” ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ ส่วนในกรณีที่มีการกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติแล้วเมื่อผู้เป็นเจ้าของกล้าไม้ นำกล้าไม้เข้าไปปลูกในที่ดินที่เป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินอันเป็นทรัพย์สินนอกพาณิชย์ตามมาตรา ๑๔๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม้ยืนต้นดังกล่าวจึงเป็นไม้ในอุทยานแห่งชาติซึ่งไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของไม่ว่าการปลูกนั้นจะกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

ประเด็นที่สาม ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ และผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยหรือได้รับอนุญาตให้กระทำการอื่นอันเกี่ยวกับการทำประโยชน์ในที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามความในมาตราต่างๆ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ต่อมาได้มีการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งกำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติทับซ้อนในบริเวณที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ดังกล่าวจะทำไม้หรือเก็บหาของป่าที่ตนปลูกขึ้นไว้ได้หรือไม่ อย่างไร เห็นว่าเมื่อพิจารณามาตรา ๓๐^(๑๐) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด

(๖) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

(๗) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

(๘) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

(๙) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

(๑๐) มาตรา ๓๐ ใบอนุญาต อาชญาบัตร และประทานบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หรือสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๖ ใช้บังคับ ให้คงใช้ต่อไปเพียงเท่ากำหนดอายุของใบอนุญาต อาชญาบัตร ประทานบัตร หรือสัมปทานนั้นๆ แต่ทั้งนี้ผู้รับใบอนุญาต อาชญาบัตร ประทานบัตร หรือสัมปทานดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑๓) ก่อน

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พ.ศ.๒๕๓๒ แล้วจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ได้กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับสิทธิของผู้ได้รับใบอนุญาต อาชญาบัตร หรือ ประทานบัตร ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ และสัมปทานตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ซึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดไว้แล้วก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามความในมาตรา ๖^(๑๑) แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ ใช้บังคับเท่านั้น จึงเห็นว่าเมื่อได้มีการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติฯ กำหนดที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติทับซ้อนในบริเวณที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติแล้ว ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม่ย่นต้นในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๒๐^(๑๒) แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ และผู้ได้รับอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยหรือ

(๑๑) มาตรา ๖ เมื่อรัฐบาลเห็นสมควรกำหนดบริเวณที่ดินแห่งใดที่มีสภาพธรรมชาติเป็นที่น่าสนใจ ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิมเพื่อสงวนไว้ให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชนก็ให้อำนาจกระทำได้โดยประกาศพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแห่งบริเวณที่กำหนดนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “อุทยานแห่งชาติ”

ที่ดินที่จะกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาตินั้น ต้องเป็นที่ดินที่มีได้อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

(๑๒) โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

ได้รับอนุญาตให้กระทำการอื่นอันเกี่ยวกับการทำประโยชน์ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติตามความใน
บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ จะทำไม้หรือเก็บของป่าที่ตนปลูกขึ้นไว้ไม่ได้
เนื่องจากการกระทำดังกล่าวต้องห้ามตามมาตรา ๑๖^(๑๓) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔

(ลงนาม) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๐

(๑๓) มาตรา ๑๖ ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

(๑) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน รวมตลอดถึงกันสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า

(๒) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ยางไม้

น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น

(๓) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์

(๔) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย

(๕) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ท่วมตันหรือเหือดแห้ง

(๖) ปิดหรือทำให้กีดขวางแก่ทางน้ำหรือทางบก

(๗) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ

ซึ่งกล้วยไม้ น้ำผึ้ง ครั่ง ถ่านไม้ เปลือกไม้ หรือมูลค้างคาว

(๘) เก็บ หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่ดอกไม้ ใบไม้ หรือผลไม้

(๙) นำยานพาหนะเข้าออกหรือขับขี่ยานพาหนะในทางที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับ

อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑๐) นำอากาศยานขึ้นลงในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑๑) นำหรือปล่อยปลุกสัตว์เข้าไป

(๑๒) นำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์พาหนะเข้าไป เว้นแต่จะได้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

โดยอนุมัติของรัฐมนตรี

(๑๓) เข้าไปดำเนินกิจการใดๆ เพื่อหาผลประโยชน์เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑๔) ปิดประกาศ โฆษณา หรือขีดเขียนในที่ต่างๆ

(๑๕) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใดๆ เข้าไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงาน

เจ้าหน้าที่ และปฏิบัติตามเงื่อนไขซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตนั้นกำหนดไว้

(๑๖) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิดซึ่งวัตถุระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

(๑๗) ส่งเสียงอื้อฉาวหรือกระทำการอื่นอันเป็นการรบกวน หรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่คนหรือสัตว์

(๑๘) ทิ้งขยะมูลฝอยหรือสิ่งต่างๆ ในที่ที่มีได้จัดไว้เพื่อการนั้น

(๑๙) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิง

ด่วนที่สุด

ที่ นร. ๐๙๐๑/๐๙๔๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร

กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอรื้อหรือขอกฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.๒๕๔๖
และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๙๐๑.๑/ป ๔๔๒๐
ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การปฏิบัติตามกฎหมายของกรมป่าไม้
(กรณีโอนกิจการ ฯลฯ ไปเป็นของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)

ตามที่กรมป่าไม้ได้ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายของกรมป่าไม้
และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.ร.) และกระทรวงทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)
แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว และมีความเห็น
ปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) พรทิพย์ จาละ

คุณพรทิพย์ จาละ

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐๒๒๒๒ ๐๒๐๖ – ๙ ต่อ ๔๒๑ (นางจิรสา)

โทรสาร. ๐ ๒๒๔๒ ๖๖๖๓

www.krisdik.go.th www.lawreform.go.th

๑๖๔

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอนุญาตไม้และของป่า

